

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara

**CITI
IN ACEST
NUMĂR:**

ELECTRONICA TRANSFORMĂ LUMEA

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

- Profesorul automat
- Un milion de sori într-un cristal
- Comunicații la distanță de zece ani-lumină

(pag. 6-7)

Uzina de fibre sintetice din Cernigov

de Ing. S. Haneș

(pag. 3)

Frumosul în industrie

de Al. Andrițoiu

Unde muntele coboară drept în mare...

de Victor Birlădeanu

(pag. 5)

ANUL XIX

24

(952)

14 iunie 1963

12 PAGINI, 1 LEU

Zile cu soare la bazinul „Moskva” din capitala Uniunii Sovietice

memento

muncitori

și

scriu

istoria

Numeroase lucrări, manuale sau tratate de cercu cu scrupulozitate evenimentele glorioasei epoci revoluționare căreia mulți dintre oamenii sovietici i-au fost contemporani. De regulă, ele sunt caracterizate de o trăsătură comună: sintetizarea istoriei, prezentarea ei generalizată. Dar la pregătirea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, la înfăptuirea ei, ca și la importante evenimente ce i-au urmat și-au adus contribuția nenumărați muncitori din uzinele, fabricile și întreprinderile din Rusia pre- și post-revoluționară. Istoria fiecărei uzine ar putea, deci, reprezenta un capitol al acestei istorii generale. Capitole al căror conținut s-ar dovedi de un real folos nu numai prin concretizările și completările pe care le-ar aduce, dar și prin înlesnirea pe care ar face-o tinerei generații în înțelegerea trecutului evenimentelor.

Aceasta e, de altfel, și problema de care au pornit muncitorii de la „Dinamo” din Moscova atunci când au hotărât să scrie o istorie oarecum deosebită: istoria uzinei sau, mai bine zis, a mișcării muncitorești ce s-a dezvoltat între zidurile ei.

Așadar, muncitorii dinamoviști au început să-și scrie istoria. La această utilă inițiativă participă 1.500 de veterani ai muncii, 1.500 de tineri și oameni amintesc, reflectează, intervin pentru completarea cuturii sau cuturii pasaj.

Recent, primul volum al istoriei muncitorilor de la „Dinamo” a văzut lumina tiparului, al doilea fiind în curs de definitivare, iar al treilea încă în lucru. Practic vorbind, 1.500 de autori ajută tinăra generație de muncitori să cunoască gloriosul trecut al uzinei în care lucrează.

a. b.

curg

400 000 000

tone

de

gheață

Acum câțiva timp, radiograme urgente parvenite în satul Dalni din valea Vanci au semănat o neliniște lesne de înțeles. Valea Vanci se află în partea de vest a ghețarului Medveji alunece în jos cu o viteză alarmantă. Nu era de glumit: asupra văii se năpusteau patru sute de milioane de tone de gheață! În câteva zile ghețarul a înaintat mai bine de doi kilometri. Acum se pare că viteza de alunecare s-a încetinit. Dar se mai înregistrează totuși deplasări de 45—50 de metri pe zi, ceea ce nu-i de fel de neglijat.

Care-i cauza acestei înaintări rapide a uriașului ghețar? Ghețarul Medveji se rează pe o pantă abruptă. Extremitatea-i sudică se află la 2.890 de metri deasupra nivelului mării, iar una din margini odihnește deasupra unei înclinări extrem de accentuate a muntelui. Alunecarea subită și neașteptată de rapidă a ghețarului pare că s-ar datoră unor mișcări ale scoarței terestre. Căci regiunea respectivă

cu munți tineri este o regiune seismică în care astfecare de gigantici destul de frecvente.

Alunecarea ghețarului este legată de vreo primejdie? La această întrebare specialist sovietic Grigori Tușinski, un specialist cunoscut în materie de ghețari, răspunde că eventuala amenințare ce s-ar ivi ar proveni nu din partea ghețarului propriu-zis, a masei sale de gheață (trebuie să arătăm că regiunea e foarte puțin populată iar satul Dalni a fost în întregime evacuat), cât din pricina unui lac care s-a format pe locul de deplasare a ghețarului ca urmare a faptului că acesta a barat calea râului de munte Abdugagor. În momentul de față lacul are o mie de metri lungime, o sută cincizeci lățime și o adâncime egală cu înălțimea unei case cu șapte etaje. Și râul continuă să umple lacul. Dacă barajul de gheață va ceda, apa se va prăvăli în vale.

Imediat cun s-a aflat de deplasarea ghețarului din Pamir, la fața locului au plecat mai multe expediții științifice — dintre care una geologică, una hidrologică și o alta meteorologică. Ghețarul e studiat de altfel de câțiva ani și de o expediție trimisă în Pamir de facultatea de geologie a Universității din Moscova. În ciuda spectaculozității ei, actuala deplasare nu este totuși un lucru ieșit din comun. Ghețarul Medveji a mai „străbătut” aproape 13 kilometri și în 1953, după care s-a oprit.

z. n.

pe

nava

atomică

Spărgătorul de gheață atomic „Lenin” își inaugurează luna aceasta cea de a patra „stagiune” de navigație în Oceanul Înghețat de Nord.

De când a intrat în funcțiune, această navă — prima din lume care folosește propulsia atomică în scopuri pașnice — a parcurs peste 19.000 de mile marine, dintre care 17.000 în mijlocul ghețurilor. Carburantul este bioxidul de uraniu. El pune în mișcare cele trei reactoare atomice instalate la bordul vasului. În 1960, 1961 și 1962 reactoarele au lucrat fără să fie reîncărcate. Abia anul acesta s-a procedat la reînnoirea stocului de carburant. După cum se știe, acesta dă posibilitate spărgătorului de gheață să parcurgă o distanță echivalentă cu 8—10 ocoluri ale pământului, fără a fi nevoie de reîncărcare.

Inima uriașei nave e constituită din reactoare, generatoare de aburi, pompe și alte mecanisme și dispozitive. Toate acestea ocupă un compartiment special, izolat de restul vasului printr-o „protecție biologică”, alcătuită din plăci de oțel, un strat dens de apă și, în anumite locuri, beton greu.

Dispozitivele automate fac ca prezența personalului în acest compartiment să nu fie necesară decât la intervale mici. Cînd specialiștii însărcinați cu verificarea mecanismelor pătrund totuși în compartiment, ei poartă îmbrăcăminte de protecție, iar la ieșire li se aplică un tratament igienic și li se face controlul dozimetric.

Numeroase analize au dovedit că, din punct de vedere radioactiv, spărgătorul de gheață „Lenin” nu contaminează cituși de puțin nici apa, nici aerul din jurul lui. Dovada cea mai bună e faptul că la Murmansk, portul său de bază, cheiul la care e acostat se află aproape în centrul orașului.

În cei peste trei ani de când s-a început activitatea, becurile roșii instalate în toate ungherele sale pentru a semnaliza pericolul radioactivității, nu s-au aprins niciodată.

Spărgătorul de gheață „Lenin” are un echipaj tânăr: media lui de vîrstă este 27 de ani. Mulți dintre membrii săi au absolvit școli medii și superioare. Ceilalți învață prin corespondență, un salon de mari dimensiuni fiind afectat special acestui scop.

Anul trecut, vasul a bătut un record unic în anele spărgătoarelor de gheață: el a

traversat în a doua jumătate a lunii noiembrie strîntoarea Vilkiți, care nu fusese niciodată navigabilă după 15 octombrie. La un moment dat bariera de ghețuri se întindea pe o distanță de 30 de mile și avea o grosime imensă. Vasul a fost imobilizat. Atunci a intrat în funcțiune sistemul auxiliar de înclinare: mase de tone de apă au fost pompate dintr-o parte într-alta, determinînd nava să se balanseze la stînga și la dreapta. După 15 minute, gheața a fost spartă și vasul și-a continuat călătoria.

m. j.

medicamente

gustoase

Sînt bine cunoscute drajeurile cu vaccin antipoliomelitic, preparate la fabrica de produse zaharoase „Marat” în colaborare cu Institutul de cercetări în industria produselor de cofetărie. În momentul de față Institutul elaborează rețetele unor preparate care, consumate de bolnavi, să aibă un rol terapeutic și în același timp un gust plăcut. Pentru diabetici, de pildă, căror zahărul le e interzis, se fabrică marmeladă, bomboane, fursecuri pe bază de sorbită. Noile produse nu se deosebesc prin nimic altceva de cele obișnuite, gustul și valoarea lor nutritivă fiind aceleași. Gostul și valoarea lor nutritivă fiind aceleași. Gostul și valoarea lor nutritivă fiind aceleași. Gostul și valoarea lor nutritivă fiind aceleași.

Un nou produs de cofetărie este și cel conținînd pectină. Obținută din fructe ca merele sau citricele, din floarea soarelui sau sfeclă, pectina, introdusă în alimentație, e un foarte bun remediu profilactic împotriva intoxicărilor cu plumb.

Dar prăjiturile vitaminizate? Ele se bucură de o cerere foarte mare și sînt nelipsite din alimentația sportivilor. Oamenii în vîrstă, în schimb, bolnavii de ateroscleroză, sînt foarte mulțumiți de gustosul medicament preparat pentru ei sub formă de prăjituri în care făina obișnuită e înlocuită cu făina de soia, iar grăsimile animale — cu ulei vegetal. Prăjiturile mai conțin și fosfatide care exercită o acțiune binefăcătoare asupra organismului.

Acestea sînt doar cîteva din varietățile de „medicamente gustoase” produse în ultimul timp. Succesul lor a determinat Institutul de cercetări în industria produselor de cofetărie să îmbogățească lista acestui gen de medicamente.

c. n.

animalele

și

imponderabilitatea

Fără a mai fi o taină pentru oameni, imponderabilitatea continuă să rămînă o problemă actuală. Imponderabilitatea de lungă durată; imponderabilitatea la diferiții reprezentanți ai lumii animale; imponderabilitatea și procesul de dezvoltare biologică; cauzele tulburărilor de care suferă unii oameni în stare de imponderabilitate — iată doar cîteva din șirul de probleme nerezolvate încă în întregime.

E aproape cu neputință să prevedem de pe acum primejdiile pe care le vor avea de înfruntat pămîntenii pe alte planete. Poate că vor avea de luptat împotriva unor microorganisme necunoscute, a unor substanțe toxice din atmosfera altor planete sau a cine știe căror obstacole neprevăzute! Predecesorii omu-

lui în zborurile de lungă durată vor fi animalele. Ele constituie „indicatorul biologic” al primejdiilor. Iar acele animale care suportă greu imponderabilitatea sînt un foarte bun material de studiere a tulburărilor și a posibilităților de a le preveni. Iată de ce în Uniunea Sovietică se fac numeroase experiențe, în cursul cărora se urmărește comportarea diferitelor animale în stare de imponderabilitate și capacitatea lor de adaptare, trăgîndu-se concluzii de mare importanță teoretică și practică.

Mai multe animale, reprezentînd specii diferite, sînt instalate în cabina unui avion. Brusc, avionul își schimbă direcția, urmînd o traiectorie parabolică. În interior se creează o stare de imponderabilitate. Peștii continuă să înoate flegmatic dar, pierzînd orientarea, se mișcă și pe verticală, se răstoarnă pe spate, apoi pe o parte. Își revin însă după recăpătarea greutății. Păsările dau semne de agitație doar în primele momente. Acomodîndu-se repede noii stări, ele se liniștesc, rămînd „atîrnate” în aer, cu aripile adunate la spate. Comportarea șoarecilor și șobolanilor arată că ei portarea „căderei” avionului: agităndu-și labele cu disperare, ei își retesc în același timp coada cea ce, după cum se știe, e o reacție de apărare, coada avînd rol de stabilizator în cădere. Iepurii de casă se acomodează foarte greu cu noua stare, resemnindu-se oarecum abia după cîteva încercări. Pasagerii cei mai nervoși s-au dovedit a fi pisicile. Șire deosebire de celelalte animale, reacția fiecărei pisici e individuală: unele miaună speriate, altele se străduiesc să se agațe de obiectele din jur sau sînt apucate de un tremur nervos. E interesant de remarcat că un motan vagabond, inclus în lotul de pisici, n-a făcut „scene”, comportîndu-se normal. O conduită bună au și ciinii. După cîteva experiențe, atît pisicile cît și ciinii capătă un reflex condiționat: cînd duduul motoarelor se intensifică — ceea ce precede starea de imponderabilitate — ei caută să se agațe cu labele de un obiect oarecare.

Experiențele au arătat deci că peștii și păsările suportă cel mai bine imponderabilitatea. Cei mai agitați s-au dovedit a fi șoarecii și iepurii. Așadar, cu ajutorul lor vor putea fi studiate și apoi înălțurate cauze care fac ca multe animale și chiar mulți oameni în stare de imponderabilitate să fie cuprinși de o stare nelămurită de teamă.

d. c.

Un

poet

în

taiga

Undeva în taiga, printre vulcani stîși, își croșește drum o mică ceată de geologi și topografi. Iar printre ei este un om pentru care fiecare pas e un vers încă nescriș...

Line-i poetul care cutieră taigaua? Că drept vorbind, nu-i un poet în accepția concretă a cuvîntului. Adică nu-i un ins care să se îndeletnicească exclusiv cu poezia. Mai mult, a ajuns la poezie pe căi foarte complicate.

Războiul i-a ucis lui Alexandr Romanov toate rudele. A copilărit într-un orfanat. După școala de 7 ani a muncit, apoi a urmat cursuri fără frecvență. Și într-o zi s-a pomenit scriind versuri — pentru el. Versuri pe care le ținea cu grijă ferite de priviri străine.

A devenit topograf, a început să străbată întinsurile siberiene și... să colaboreze la ziarul „Tineretul Siberiei”. Pînă cînd versurile tinărului topograf au fost remarcate și editura din Novosibirsk s-a arătat interesată să-i publice prima plachetă. Cei care au citit-o afirmă că Alexandr Romanov are o acută sensibilitate pentru frumusețea drumurilor necuprinse, a focurilor de noapte, a mesteceșilor și... a teodolitelor — adică a elementelor care-i alcătuiesc viața de fiecare zi din Zapolearie. „Lumea e alcătuită din depărțări”, scrie tinărul poet, dar topograful Romanov le străbate minat nu de o curiozitate gratuită, ci spre a înfige jaloanele unei vieți noi.

Nu de mult, editura din Novosibirsk și-a alcătuit un nou plan tematic — care prevede încă un volum de Alexandr Romanov. Și, după cît se pare, acesta se și gîndește la un al treilea.

Destinul poetului care străbate zi și noapte taigaua, ducînd în locuri pînă acum pustii sămînța din care va rodi viața de mîine nu s-a părut însă mai cu seamă interesant pentru că nu e singular. Căci cam în același timp cu prima plachetă a lui Alexandr Romanov au apărut povestirile inginerului D. Konstantinovski, nuvela graficianului V. Komakov, versurile geologului L. Kravenco etc.

v. n.

Ghețarul Medveji

Este bine cunoscută marea însemnătate pe care o are cartoful — cea de a doua piine cum i se mai spune — în alimentația populației. Acesta este și motivul pentru care, în Uniunea Sovietică, asigurarea satisfacerii pe deplin a necesităților țării în cartofi de calitate superioară constituie o importantă sarcină de stat.

**Probleme
la ordinea zilei**

Mecanizarea în cultura cartofului

În ultimii ani, producția și livrările de cartofi către stat au sporit continuu. În 1962, de pildă, colhozurile au vândut statului 4,2 milioane tone tuberculi, adică cu 1 milion de tone mai mult decât în 1953. Sute de unități fruntașe, mii de brigăzi și echipe din diverse regiuni și republici ale Uniunii Sovietice au căpătat o bogată experiență în obținerea de recolte mari de cartofi, la un preț de cost din cele mai scăzute. Să luăm, de pildă, rezultatele obținute în cultivarea cartofilor de colhozul din Kalinovka, regiunea Kursk. În ultimii șase ani, producția medie de tuberculi la hectar a colhozului a oscilat între 150—225 chintale. În același timp, un kilogram de cartofi de prima calitate a costat colhozul numai două copeici! Secretele acestor succese sînt simple. În primul rînd, cultivarea cartofilor la Kalinovka a fost complet mecanizată astfel că pentru plantarea și lucrările de întreținere a unui hectar de cartofi se consumă mai puțin de 1 zi-om. În al doilea rînd, dispunînd de un număr important de animale de producție, colhozul a putut căra pe cîmpurile cultivate cu cartofi cite 30 tone de îngrășăminte animale la hectar.

Experiența unor maestri ai recoltelor bogate, ca Ghitalov, Manukovski, Pervițki, Svetlicinii și alții, care au reușit să lichideze folosirea muncii manuale în cultura porumbului și sfeclei de zahăr, a început să pătrundă și în cultura cartofului. În același timp, deoarece industria constructoare de mașini din U.R.S.S. este capabilă să asigure mecanizatorilor întreg complexul de mașini necesare, vor fi organizate, pe scară largă, brigăzi și echipe de mecanizare complexă și în domeniul culturii cartofului.

Concludentă în această direcție este activitatea echipei de mecanizatori de la Stațiunea centrală de încercare a mașinilor din regiunea Moscova, condusă de V. I. Kuznețov. Echipa cultivă cartofi de 4 ani, iar experiența ei indică în mod convingător că la actualul nivel de mecanizare cartofii se pot cultiva și recolta cu cheltuieli minime de muncă manuală, numai pe baza forțelor mecanizate.

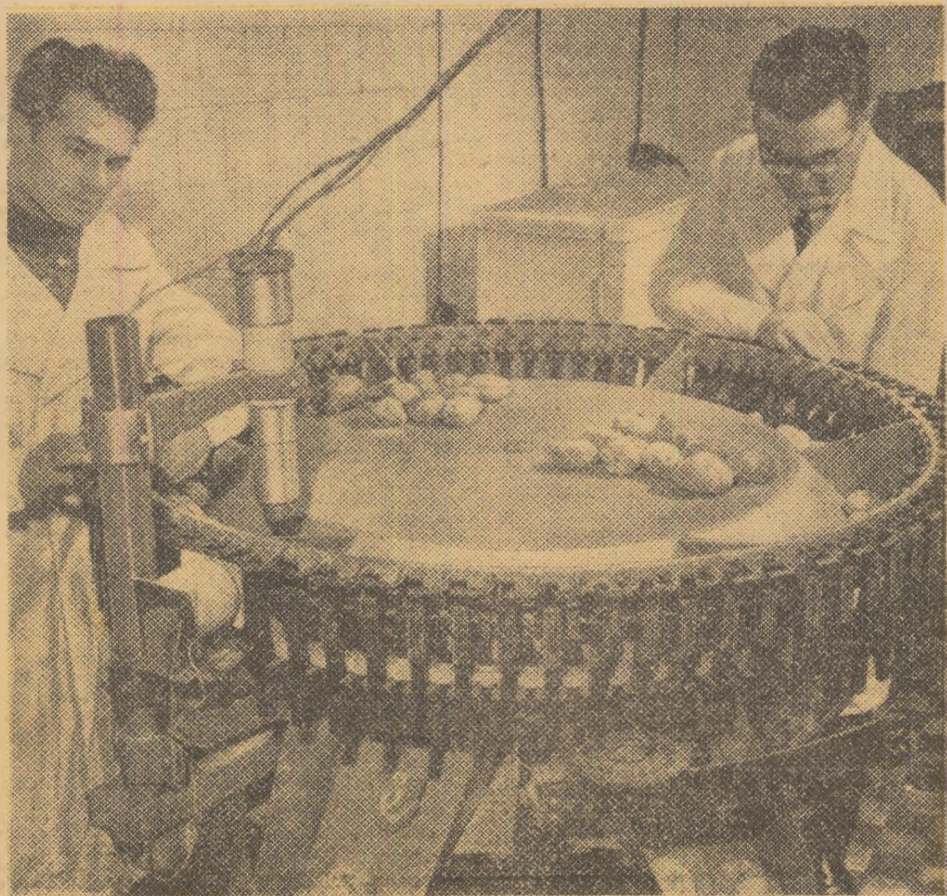
La nivelul obișnuit al tehnicii actuale cheltuielile de muncă pentru 1 ha de cartofi reprezintă anual 578 ore-om, pentru 1 chintal de tuberculi revenind 4,4 ore-om. Pornind de la aceste cifre medii, echipa lui Kuznețov a reușit însă să realizeze o productivitate a muncii mult superioară. În ultimul an, echipa a cultivat cartofi pe 120 ha și, deși condițiile climatice au fost nefavorabile, ea a obținut totuși 130 chintale tuberculi la hectar. Totodată, cheltuielile de muncă s-au redus într-o măsură însemnată față de media pe întreaga țară. Astfel, la un hectar echipa a cheltuit numai 162,2 ore-om, iar pe chintal 1,3 ore-om. Cu alte cuvinte, numai 75 minute pentru un chintal de cartofi! Echipa a întrecut, încă din 1962, prin volumul mic de muncă ce revine la obținerea unui chintal de tuberculi, realizările fermierilor din S.U.A., țara capitalistă cu cel mai înalt nivel de mecanizare în cultura cartofilor. Anul acesta echipa va cultiva cartofi pe 170 ha, suprafața desemnată mărindu-se cu 50 ha, iar recolta planificată atîngînd 150 chintale tuberculi pe hectar. Așadar, potrivit fișei tehnologice, consumul de muncă ar trebui să se micșoreze la 135 ore-om pe hectar, iar pe chintalul de tuberculi pînă la 0,9 ore-om!

E cunoscut faptul că recoltarea constituie lucrarea cea mai anevoioasă și delicată din întregul complex de lucrări al culturii cartofului. Între altele, la recoltare se cheltuiește 55 la sută din întregul volum de muncă necesar producției de cartofi. De aceea, echipa condusă de Kuznețov a folosit metoda de recoltare în flux continuu. Practic, lucrul a fost organizat astfel: cu ajutorul combinelor care realizează toate operațiunile legate de scoaterea cartofilor din sol precum și strîngerea lor în buncăr s-au putut recolta zilnic, cu o singură combină, între 4—4,5 ha. Din buncăr, cartofii au fost înmăcați direct în remorca autobasculantă tractată sau în autocamionul basculant, cu care sînt expediți la punctul de sortare. Aici se află instalată o mașină de sortat, cu o productivitate de 15 tone pe oră. Prin sortare, cartofii au fost curățați de corpurile străine mici și repartizați pe trei categorii de mărime. După care, fiecare lot a fost introdus pe un transportor cu bandă care l-a dus fie în depozite

sau silozuri, fie în containere în vederea valorificării imediate.

Metoda de recoltare a cartofilor în flux a permis echipei lui Kuznețov să strîngă cartofii de pe 120 ha în numai 28 de zile și să reducă de 2—2,5 ori consumul de muncă, aceasta comparativ cu lucrările executate separat și la oarecare interval între ele. Anul trecut, întregul proces de recoltare și transport s-a făcut de către 9 mecanizatori, 2 șoferi și 25 muncitori auxiliari, mecanizatorii devenind forța hotărîtoare în producție. Într-adevăr, din 162 ore-om cheltuite în medie la un hectar de cartofi, 129 ore reprezentau munca mecanizatorilor și numai 33 munca lucrătorilor auxiliari!

Anul acesta, rolul mecanizatorilor în producția cartofilor va crește însă și mai mult. O deosebită atenție va fi acordată problemei îmbunătățirii soiurilor. Primăvara aceasta, oamenii muncii din agricultura sovietică au acordat, în primul rînd, o deosebită grijă

Separator de cartofi pe bază de radioactivitate la Institutul unional de mecanizare a agriculturii.

condițiilor de plantare a cartofilor. Între altele, au fost extinse cantitățile de cartofi iarovizați înainte de plantare, acțiune de mare însemnătate pentru scurta-re perioadei de vegetație. Se plantează cite 3 000 kg pe fiecare hectar, știut fiind că numai această cantitate poate asigura o producție maximă. În același timp, se ține seamă de mărimea tubercuilor, urmărindu-se ca fiecare să aibă o greutate de circa 60 de grame, precum și de distanța de plantare. În regiunea Cernigov de pildă, s-a stabilit că distanța de 60 cm este cea mai corespunzătoare, întrucît asigură la hectar o densitate de 45—48 000 plante, cerință de bază pentru obținerea unei recolte de 180—200 chintale tuberculi.

O altă serie de măsuri luate în vederea sporirii producției de cartofi de calitate superioară o constituie specializarea unor gospodării în cultura cartofilor. În regiunea Jitomir de pildă, numeroase sovhozuri și colhozuri au rezervat pentru cartofi 22—25 la sută din suprafața cultivată. Prin orientarea profilului unei gospodării către cultura cartofilor, în zonele naturale cele mai indicate, se pot realiza mai multe obiective. Între altele, poate fi asigurată o dotare mai bună și mai economică cu mijloace mecanizate, căci o combină de cartofi este folosită economic numai dacă recoltează pe sezon circa 100 ha. La rîndul lor, o serie de instalații de încărcare și transport, de construcții pentru păstrarea și depozitarea cartofilor devin mult mai economice în marile unități specializate. Important este și faptul că se poate realiza și o mai bună specializare a muncitorilor, în vederea obținerii de recolte în continuă creștere.

Înfăptuind angajamentul luat de a da patriei cantități sporite de cartofi, lucrătorii din agricultura sovietică vor aduce într-o perioadă scurtă o contribuție hotărîtoare la asigurarea satisfacerii pe deplin a cerințelor aprovizionării populației cu cartofi de bună calitate și la un preț de cost scăzut.

Ing. N. Bria

Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii

O întreprindere gigant:

UZINA DE FIBRE SINTETICE DIN CERNIGOV

Industria chimică sovietică a căpătat proporții impunătoare. Într-adevăr nu este ușor să enumeri toate uzinele, combina-tele sau șantierele acestei industrii. Să ne mărginim în a specifica doar un amănunt, anume că din cele 628 șantiere de primă importanță ale septenaltului circa 100 reprezintă șantierele ale industriei chimice!

Astăzi, nu numai industria bunurilor de larg consum, ci și industria grea este direct interesată în realizările chimiei. În industria constructoare de mașini, de pildă, o cantitate de zece milioane tone de oțel poate fi cu succes înlocuită cu numai 3 milioane tone de mase plastice, al căror preț de cost revine de aproximativ 2,5 ori mai ieftin. Sau să dăm un alt exemplu: numai în cursul anului trecut, datorită folosirii preparatelor chimice, lucrătorii din agricultura sovietică au reușit să economisească 4 miliarde de ruble. Și nu întimplător s-a planificat producția de substanțe chimice necesare în combaterea dăunătorilor culturilor cu 25 la sută mai mare în 1963 față de 1962.

În Uniunea Sovietică producția materialelor sintetice este considerată ca o ramură principală a industriei chimice, în cadrul ei situîndu-se, pe primele locuri, producția de fibre sintetice. Dezvoltarea industriei de fibre sintetice cunoaște un ritm deosebit de intens, în ultimul timp construindu-se importante obiective, utilizate după ultimele cerințe ale tehnicii mondiale.

În mai 1958, în U.R.S.S. a fost adoptată o hotărîre potrivit căreia în următorii șapte ani producția de fibre sintetice urma să crească de 4 ori. În momentul de față, atît volumul producției cît și nivelul ei tehnice s-au dezvoltat uimitor. În primii patru ani ai septenaltului Uniunea Sovietică a depășit multe din marile țări capitaliste, ocupînd din punctul de vedere al volumului producției locul al doilea în Europa, fapt care o situează înaintea Angliei, Franței și Italiei. Nu trece o lună fără ca să intre în funcțiune o nouă fabrică sau secție, o nouă linie de producție. Insași repartizarea geografică a obiectivelor industriale destinate producției de fibre sintetice ilustrează amploarea acestei dezvoltări. În afara obiectivelor de la Kursk, Podmoskovie, Cerkassi, Barnaul, Kirovskan, Ural, Siberia sau Asia Centrală, au intrat în funcțiune o serie de întreprinderi gigant, importante obiective ale septenaltului, printre care și uzina de fibre sintetice de la Cernigov.

Uzina de la Cernigov este considerată ca una din cele mai mari din Europa, atît prin proporții cît și prin volumul producției. Construcțiile uzinei se întind pe un teritoriu de peste 100 de hectare, așa că cel ce o vizitează pentru prima oară rămîne uimit nu numai de mărimea secțiilor, dar și de marea număr de mașini aflate în funcțiune aici. Desigur uzina este utilizată după ultimul cuvînt al tehnicii. Imensele hale care adapostesc secțiile și care strălucesc de curățenie, par pustii cîci funcționarea aparatelor care controlează procesele de fabricație complet automatizate este urmărită de la pupitrele de comandă de către un mic număr de operatori.

Prima linie de producție a fabricii a intrat în funcțiune în urmă cu abia un an, cea de a doua urmînd să fie dată în exploatare anul acesta. La Cernigov a dispărut tîna, toropeala orașului de provincie. Numărul populației se află în continuă creștere, așa că pretendenții s-au înalțat și se înalță noi blocuri moderne, asemănătoare celor clădite la Ceriomușki, cartier situat la marginea Moscovei. Și de-a Baku a fost denumit cîndva orașul petrolistilor, tot așa Cernigovul s-a transformat astăzi într-un adevărat oraș al capronului. Căci Cernigov înseamnă capron, materia sintetică cu care uriașa întreprindere aprovizionează nenumărate fabrici și uzine nu numai din Uniunea Sovietică, ci și de peste hotare.

Uzina produce numeroase sortimente: țesături cord pentru anvelopele de automobil, fire subțiri pentru ciorapi și diferite țesături și tricotațe. Procesul de transformare a materiei prime — așa numita caprolactamă — în fire cunoaște numeroase și complicate faze de fabricație. Caprolactama, o substanță solidă de culoare albă, este topită și apoi introdusă în instalația de polimerizare, în interiorul căreia are loc procesul de unire a nenumărate molecule de caprolactamă în molecule uriașe. În felul acesta se formează polimerul, substanță viscoasă, de consistența mîcrii de albină și care posedă minunata însușire de a se putea trage, în fire subțiri, cînd este presată, prin orificiile extrem de fine ale filierelor.

Impresionantă este și secția de filatură care, lată cit un aerodrom, pare nesfîrșită. Din zecile de mașini instalate aici se revarsă necontenit noi și noi valuri de fire, încît la un moment dat s-ar părea că avalanșa de un alb imaculat va acoperi totul, chiar și mașinile. O mîna nevăzută apasă însă pe un buton și șiruri, șiruri, șiruri conținerele pornesc pe calea ferată suspendată spre magazii. Apoi locul lor este luat de altele, care transportă firele de capron spre următoarele secții de prelucrare. Cea mai importantă fază de prelucrare o constituie etirarea, cu alte cuvinte întinderea firului de aproximativ patru ori lungimea inițială. Prin etirare moleculele capătă o așezare ordonată, ceea ce conferă firului proprietăți de rezistență deosebită. În continuarea procesului, au loc o serie de operații textile ca răsucirea, fixarea și bobinarea: ele pregătesc firele pentru prelucrările care de data aceasta urmează să aibă loc în fabricile textile.

Fabrica de fibre sintetice de la Cernigov, alături de celelalte uzine chimice din U.R.S.S., ilustrează marile succese dobîndite de economia sovietică.

Ing. S. Hanes

Direcția generală a industriei petrochimice, Ministerul industriei petrolului și chimiei

Frontul invizibil

(urmare din nr. trecut)

Dubla existență a doctorului Dupont

Societatea belgiană de export-import „Simpex” era instalată într-o clădire mare, modernă de pe o stradă principală din Bruxelles. Ea se număra printre puținele întreprinderi belgiene cărora autoritățile germane de ocupație le acordaseră privilegii deosebite, așa că mica și prea puțin cunoscută firmă din Bruxelles se transformase rapid într-o întreprindere puternică, excelent organizată, cu filiale în multe orașe din Olanda, Belgia și Franța.

Așa cum arătau atunci publicațiile militare „Wehrmacht” și „Adler”, firma aprovizionă armata germană și organizația Todt¹⁾ cu utilaj mecanic și material de construcție. În același timp ea desfășura o activitate conspirativă care juca un rol important în complicatul sistem de aprovizionare a industriei de război germane cu materii prime strategice furnizate de statele neutre și chiar de câteva țări aflate în stare de război cu Germania. Fiecare ce legau industria de război a Reichului hitlerist de

Directorul societății „Simpex” era doctorul Hugo Dupont, un om respectat de autoritățile de ocupație și de serviciul de contraespionaj german. El deținea multe secrete militare ale celui de-al treilea Reich. Doctorul avea, de asemenea, multe cunoștințe printre ofițerii Wehrmachtului, reprezentanții administrației germane și funcționarii superiori ai Reichului.

Generalul Zuffenhausen, comandantul trupelor de ocupație din Belgia și împunitic al Wehrmachtului în problema fortificării Valului atlantic, se împrietenise cu Dupont. Prin intermediul lui, generalul primea deseori mită din partea firmei „Simpex” pentru că o ajuta să încheie cu Wehrmachtul acorduri și contracte privind livrarea de materiale. Se zvonca chiar că odată generalul spusese unui colaborator al lui că-l respectă pe Dupont mai mult decât pe sine însuși.

Dosarul lui Dupont, care se afla în casa de fier a unui agent al siguranței hitleriste din Bruxelles și cuprindea cele mai mici amănunțe din viața directorului societății, nu dădea nimic de bănuit. Dosarul confirma că Dupont era flamand de origine și se născuse într-o țară sud-americană. Încă din tinerețe simpatizase cu mișcarea naționalistă și, imediat ce în țară

viciului de informații sovietic. Postul ținea legătura permanentă cu Centrul. Fiind o stație foarte puternică, transmitea Centrului amănunțe pe care, din cauza bruiului, alte posturi emițătoare nu le puteau comunica.

Activitatea grupului din Bruxelles era condusă de un om cu pseudonimul „Kent”. Ați ghicit desigur că acesta nu era decât doctorul Hugo Dupont.

În seara zilei de 25 iulie 1941, când Dupont veni la vila din suburbia Moulenebeek, radiotelegrafistii tocmai recepționaseră o radiogramă de la un agent din Germania cu numele conspirativ „Sauer”. Acesta comunicase că deținea informații prețioase despre producția de avioane militare și despre efectivul forțelor aeriene hitleriste.

„Sauer” era unul dintre cei mai buni agenți de legătură. Lucra la ministerul forțelor militare aeriene unde ocupa o funcție destul de importantă și avea acces la cele mai secrete documente. La prima vedere, „Sauer” avea aerul unui om foarte mulțumit de soartă. Surisul nu-i dispărea aproape niciodată de pe chipul plin de sine și înfățișarea lui nu spunea nimic despre împrejurările dramatice care-l determinaseră să lucreze în serviciul de informații sovietic. De obicei „Sauer” nu discuta despre acest lucru. Numai când venea vorba despre război și Hitler, chipul lui se înăsprea.

Abia după ce aflate de la persoane de încredere că „Sauer” sabotase în câteva rânduri din proprie inițiativă fabricarea unor noi tipuri de avioane militare și încetase producția unor aparate de încercare, Dupont îi propusese să colaboreze cu serviciul de informații sovietic. În același timp, îi interzisese categoric orice acțiune independentă. Acțiunile lui de sabotaj ar fi putut atrage atenția Gestapoului și duce astfel la descoperirea rețelei. O contribuție mult mai mare putea avea „Sauer” furnizând importante informații secrete.

După ce primi radiograma, Dupont dădu dispoziție ca „Sauer” să fie informat despre locul și ora întâlnirii.

Sticluța cu parfum

... În seara zilei de 30 iulie 1941, Dupont coborî dintr-un accelerat în gara Augsburg. Își aruncă privirea asupra ceasului enorm, puternic luminat, de pe peron și se felicita că plecase din Bruxelles mai devreme decât își propusese. Căile ferate erau aglomerate cu transporturile militare, așa că trenurile de pasageri soseau cu mare întârziere. Dar și întârzierea îi fusese de folos. Expressul se oprise de câteva ori în apropierea unor garnituri militare și Dupont, agent încercat, culesese multe informații prețioase.

Gara imensă se umplu repede cu călători, în special soldați și ofițeri din Wehrmacht. „Ssst! — Dușmanul ascultă!” — avertizau afișe de pe care priveau spre multime siluete posomorite îmbrăcate în negru.

Prin această masă de oameni, înrăită și istovită, se strecurau cu mare greutate patrula ale poliției militare și Gestapoului. Dupont izbuti să ajungă la restaurantul găii. Încă din ușă îl zări pe „Sauer”. Acesta, în uniformă de colonel de aviație ședea gânditor la o măsuță adăpostită într-o nișă a restaurantului.

— Mă temeam că n-o să veniți astăzi, domnule „Kent” — îi spuse în șoaptă „Sauer” în loc de salut. Trenurile merg neregulat. E primul judiciu al crizei care se apropie. Agenții Gestapoului au turbat. Trebuie să fim foarte prudenți. Am aflat că în următoarele zile Abwehrul va începe o puternică ofensivă împotriva posturilor emițătoare clandestine...

În cursul discuției „Sauer” îi spuse lui Dupont că un cunoscut al lui, inginerul Hegelbach, care lucra la uzina „Wolf-Radio”, îl informase că firma „Transmare” în spatele căreia se afla Abwehrul, comandase un nou tip de goniometre. După părerea lui Hegelbach, aceste aparate puteau repera cu cea mai mare precizie posturile de radioemisie aflate la distanță de câțiva kilometri.

— Sinteți prieten cu Hegelbach?

— Îl cunosc de mult, dar nu sînt în relații intime cu el — îi explică „Sauer”.

— N-are importanță — replică Dupont. Gîndiți-vă, dar fără să-i dați de bănuit, pe ce cale s-ar putea stabili cu el un contact mai strîns. Desigur, asta nu intră în atribuțiile dv. Ca să vă ferim de neplăceri, vom încredința altcuiva această

misiune. Dv. rămîneți în umbră și dacă n-o să izbutim să-l atragem pe Hegelbach o să trebuiască să recrutăm pe altcineva pentru munca în uzină. Noile goniometre vor trebui să aibă o eroare de construcție și să dea informații inexacte... Dar să trecem la treabă. Mai aveți să-mi comunicați ceva?

„Sauer” scoase din buzunarul tunicii un flaconaș de sticlă neagră, care conținea parfum, după cum arăta eticheta aurie de pe el.

Dupont îl luă repede și-l viri în buzunar.

— Ce materiale sînt aici? — întrebă el.

— Informații despre producția zilnică de avioane „Messerschmidt-110”, și despre efectivul forțelor aeriene. Înăuntrul mai e și o copie după planul elaborat de comandamentul suprem al Wehrmachtului cu privire la participarea forțelor aeriene la ofensiva grupului central de armate împotriva Moscovei.

— Perfect! Dacă o să mai aflați ceva important, dați-mi de știre printr-o telegramă cifrată la căsuța poștală numărul 3 din cartierul „Wedding”. Folosiți postul emițător numai în cazuri excepționale. Pentru orice eventualitate, totuși, așteptați zilnic timp de zece minute emisiunea de la ora 22 pe lungimea de undă de rezervă 9,75. Cifrul rămîne același ca și semnalul meu de recunoaștere „Kent”...

„Sauer” își luă rămas bun și ieși. Dupont aștepta să se facă ziuă la un hotel din apropierea găii și plecă la Bruxelles ca să descifreze informațiile procurate de „Sauer”. Ceea ce nu era deloc simplu.

Materialul se afla într-o sticluță umplută pînă în vîrf cu un lichid special. Înainte de a-l scoate de acolo Dupont trebuia să extragă lichidul cu o seringă, în așa fel încît să nu pătrundă aerul. După aceea, introduse în flaconaș, tot cu seringă, o cantitate mică dintr-un reactiv special. Numai după aceste operațiuni putu scoate dopul și deschide sticluța. Dacă ar fi deschis-o mai înainte de a lua toate aceste măsuri de precauție aerul, pătrunzînd înăuntrul, s-ar fi combinat cu lichidul și ar fi determinat o reacție termică. În felul acesta conținutul flaconului ar fi fost distrus.

La două zile după întoarcerea lui Dupont de la Augsburg, postul emițător al grupului de informații din Bruxelles transmise Centrului informații cuprinse în sticluță.

„Trecem la codul S”

Cu toate că era tîrziu, în cabinetul colonelului Egorov ardea încă lumina. Colonelul lucra. La postul de radioemisie făceau de serviciu ofițeri de legătură ai Centrului.

Noaptea, eterul prindea viață. Numeroase grupuri de informații care lucrau departe în spatele frontului dușmanului, chiar în inima țării inamice, transmiteau continuu radiograme.

După ce erau verificate și confirmate, informațiile erau trecute în cartoteci. Folosind materialele furnizate de serviciul de informații, specialiștii întocmeau rapoarte statistice și tematice, care dădeau o imagine despre situația militară generală a inamicului. Ele cuprindeau date despre regiunile în care erau concentrate trupe, despre unitățile de rezervă, despre efectivul și armamentul lor, precum și despre operațiunile pe care intenționa să le întreprindă dușmanul în diverse sectoare ale frontului. Rapoarte de alt ordin prezentau situația din anumite sectoare economice ale celui de al treilea Reich (industria de război, mijloacele de legătură și de transport), informau despre noi tipuri de armament, despre rezervele de materii prime, despre activitatea oamenilor de știință germani etc.

...Tocmai cînd colonelul Egorov citea atent ultimele informații, în cabinetul lui intră căpitanul Nikitin, șeful grupului de informații din sectorul „Vest A”, care includea Germania, zona ocupată din Franța, Olanda și Belgia. Căpitanul puse pe masă câteva foi de hirtie.

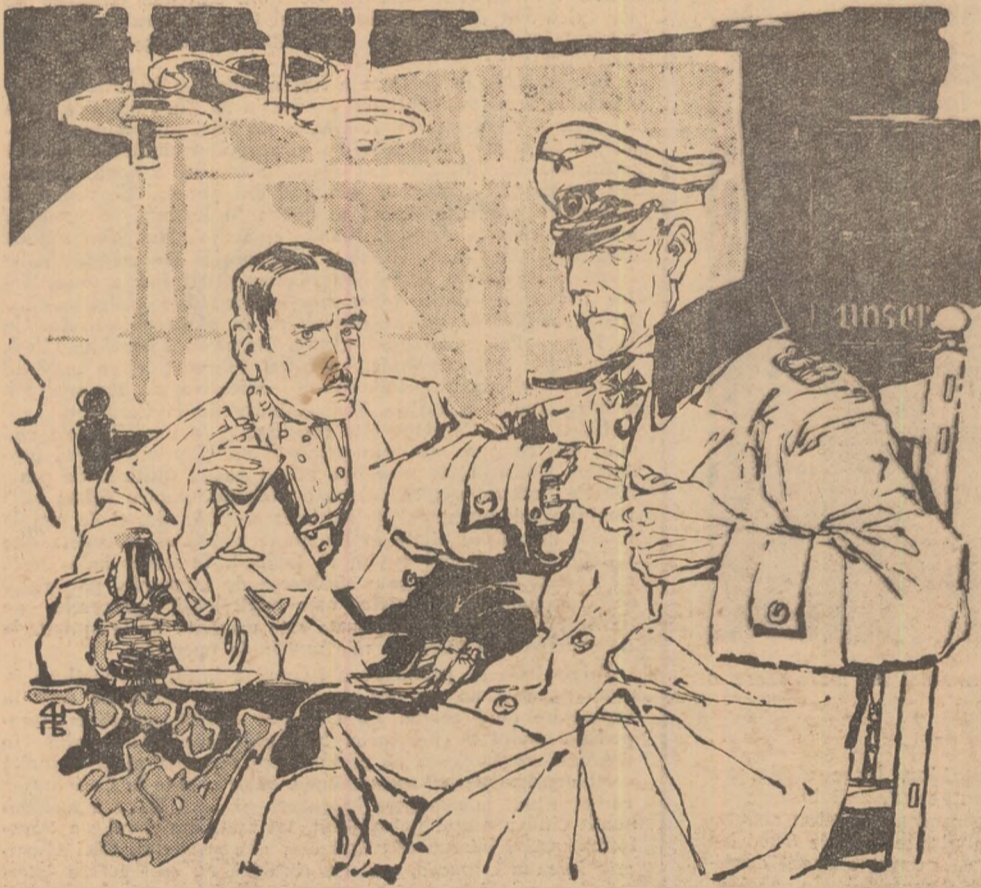
— Le-am primit de la „Kent”. Sînt informații foarte prețioase.

— În regulă! se bucură Egorov. Bravo „Kent!”

— Luă apoi hirtilele și începu să le citească. Iată ce transmitea „Kent”:

Vladimir Iaroșinski

(continuare în nr. viitor)

Desen de A. Babanovski și G. Novojilov

trusturile și monopolurile americane care, împotriva intereselor proprii lor țări, livrau pe diferite căi — deseori prin porturi din Suedia, Spania și Turcia — întreprinderilor de armament germane molibden, wolfram, crom și alte materii prime prețioase, trecu prin societatea „Simpex”. Dar acest lucru nu-l cunoștea decât un număr restrîns de colaboratori ai firmei, și anume cei mai de încredere.

Iată de ce societatea „Simpex” avea legături directe permanente cu serviciile de aprovizionare ale diferitelor armate, cu reprezentanții ai întreprinderilor de armament precum și cu Ministerul industriei de război al Germaniei hitleriste.

Datorită caracterului deosebit al firmei și rolului ei în industria de război a celui de-al treilea Reich, personalul ei era alcătuit numai din belgieni verificați cu grijă de organele serviciului de siguranță și ale Abwehrului. Loialitatea lor față de Germania și de hitlerism nu era pusă la îndoială. În marea lor majoritate erau trădători colaboraționiști și adepți ai lui Degrelle, căpetenia fasciștilor belgieni.

¹⁾ Organizația Todt — vastă organizație de construcții militare a Germaniei hitleriste, denumită astfel după numele conducătorului ei, inginerul militar Fritz Todt. Organizația a folosit pe scară largă munca forțată a populației din regiunile ocupate de hitleriști.

Un viitor tratat de estetică va trebui, în mod imperios, să cuprindă un capitol nou, un capitol inexistent pînă cum, dar atît de necesar pentru viața cotidiană — în fine, un capitol pe cît de important, pe atît de interesant. Titlul acestui capitol nou ar fi „Frumosul în industrie” și ar desemna circumscrierea industriei în armonioasa zonă a esteticii.

UN NOU CAPITOL AL ESTETICII

FRUMOSUL

ÎN INDUSTRIE

Nu mai simpla rostire a acestui titlu stîrnește amintirea acră a vechilor fabrici zugrăvite cu negru de fum și, uneori, cu miniu de sînge. Frumosul era străin de sufletul capitalismului și deci oprit la poartă uzinei, luat de guler și dat afară. De aceea este atît de firesc și atît de omenesc ca o dată cu libertatea să intre în incinta uzinelor și beleartele, în așa fel încît uzina să devină pentru muncitorii un farmec inedit, o intimitate caldă. Geniala minte a lui Karl Marx prevăzuse acest proces de osmoză dintre economie și estetică atunci cînd, metaforic, definea comunismul ca pe o abundență a pînii și trandafirilor. De aceea e firesc ca ideea de pătrundere a esteticii în marile basteime industriale să se nască astăzi, în perioada de construire a comunismului.

Citesc în presa sovietică despre nașterea și rapida evoluție a acestei idei. Ea a fost ridicată la scară unională, estetica produselor economice contopindu-se cu harta țării. S-a creat ad-hoc și o înaltă școală denumită Institutul științifico-artistic al Uniunii Sovietice pentru estetica tehnicii. Cursurile acestui institut se țin în viață, adică în producție. Cursanții sînt tineri artiști și, mai cu seamă, stu-

cinta. Așadar, frumosul să impresioneze numaidecît, de la prima privire, de la contactul exterior cu uzina. Aici s-ar avea în vedere ținuta arhitectonică a uzinei, unde colonada și arcada, vitraliul și mozaicul își au de spus cuvîntul. Fierul forjat al porții, parcul cu ronduri de flori, băncile, vitrinele, pancartele, toate trebuie armonizate într-un stil în funcție de specificul uzinei. Nu vom picta spice și maci pe o fabrică de laminate și nici urși polari pe-o fabrică de pline. Multitudinea uzinelor și fabricilor unui oraș, nu va avea înfățișarea leită a unor frați siamezi industriali, ci mirajul unui caleidoscop în care culori diverse și străluciri aparte se vor armoniza în ceea ce se cheamă stil urbanistic.

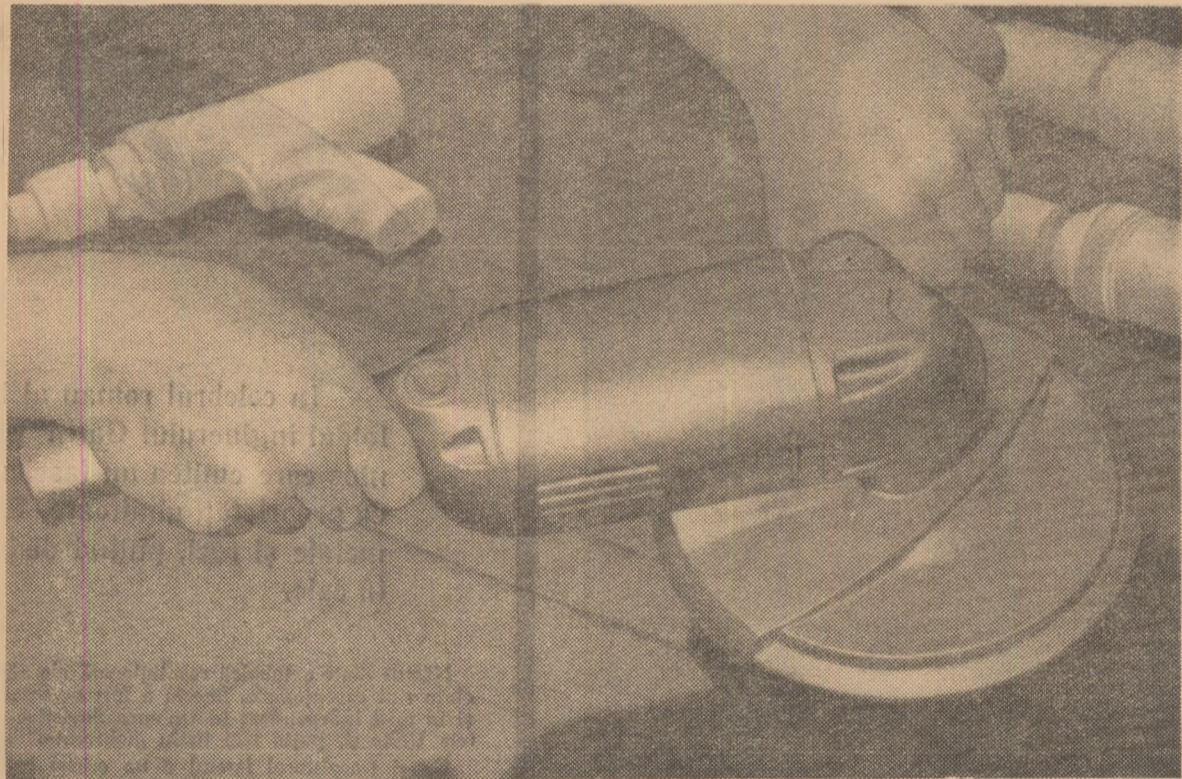
A doua compartimentare este înfrumusețarea interioarelor și mașinilor. Hala, ca unitate psihologică, va căpăta spectrul solar al culorilor complementare, alura tulburătoare a unui ermitaj industrial. Strungul și freza, raboteza și cubiloul nu-și vor părăsi scheletul ingineresc prestabilit, dar vor purta o haină metalică elegantă în care imaginația realistă și bunul gust vor hotărî forme și supleți. La o astfel de mașină ție mai mare dragul să muncești.

În programa analitică a școlilor de specialitate s-au introdus ca tede suplimentare de discipline tehnice, ingineresti. Și ceea ce este mult mai important, studenții și elevii își fac practica în uzine și fabrici, ucenicind și calificîndu-se adeseori la locul de muncă, în diverse profesii industriale.

Școlile de artă au ateliere și un mic parc de mașini. De aceea nu este cu mirare că noul proiect al frezei tip F 628 aparține unui student cu numele P. Ribakov, iar modelul unui război de țesut, din industria textilă, studentului O. Morozov.

Aici nu diploma ca atare hotărâște rezultatul. Artișta letonă Silvia Lace, profesoară la o școală din Riga, pedalează, într-un interviu, asupra talentului și fanteziei școlarului, replicînd că nu e totdeauna necesar să se învețe 15 ani pentru a da rezultate de primă mînă. Ea citează cazuri din industria de mobilă, de sticlărie și textile în care eleve cu pregătire mai redusă, au dat rezultate frumoase. Principalul, susține ea, este specializarea tînarului, pregătirea lui practică.

Gheorghe Kruglov, prorector al Academiei letone de artă, se referă la necesitatea de-a înfrumu-

O linie elegantă și pentru uneltele de muncă.

denți de la institutele sau școlile medii de arte frumoase. Proiectele de diplomă ale acestor cursanți vor avea de aci înainte un solid suport practic, aidoma celorla ale inginerilor.

Culoarea și linia, forma și mulajul, fresca și arabescul intră în incinta uzinei și dau produselor industriale o dimensiune suplimentară: aceea a aspectuosului. Se face logodna utilului cu frumosul la unealtă și mașină, la agregat și colos.

Armonia pune echilibru în produsul iscat de idee și domesticit de musculatură. Campania de împletire a firului de oțel cu cel de mătase începe acum, în plină primăvară, parcă cu un anume simbol de-a împina industriei frumusețea primenitoare a anotimpului.

Profesorul Iakov Lukin, rectorul Institutului de estetică industrială din Leningrad stabilește, inspirat, trei compartimente de cooperare între industrie și estetică. La punctul întâi ar sta ansamblul uzinei însuși, complexul de clădiri, in-

dar cum uzina vie e omul, cum incinta și mașina sînt opera lui, este cu totul firesc ca direcția de căpetenie să se concentreze asupra omului însuși ca harnic creator de bunuri. Așa că, la punctul trei, dar, de fapt, la punctul predominant, atenția se apleacă asupra tuturor celor legate direct de persoana-i proprie.

În ansamblu, se alcătuieste o trinitate a frumosului industrial, un triunghi de aur între uzină, produse și inima omului, inima omului alcătuiind unghiul de sus.

Dar față de frumosul din natura împrejmuitoare, frumosul oferit de la sine, fără eforturi, estetica aceasta, majoră și de aceea complexă, cere muncă încordată și premeditată. Așa că încă din institutele și școlile de artă, viitorul artist plastic este educat metodologic, în spiritul acestei noi cerințe estetice.

În acest sens, Ian Vares, rectorul Institutului de estetică industrială din Tallin, dă citeva precizări trebuincioase.

seja satul, în tendința ștergerii liniei de demarcare dintre rustic și urban.

Recapitulînd, lucrurile stau astfel: în viitorii cinci ani, un mare număr de artiști plastici și de arhitecți, va trebui să încetățenească frumosul acolo unde el nu avusesse pînă acum teritoriu larg de manifestare. Uzina și colhozul, cartierul și sovhozul, cantina și căminul, parcul și strada, gara și balconul — toate. Mobila, de veacuri categorisită prin stil, va avea nevoie de un Biedermayer al epocii comuniste, ceramica retransfigurată de Picasso va primi mulajul unei epoci de plină înflorire comunistă, vitraliul gotic va fi adus la numitorul comun al epocii noastre. Ecluzele mărilor artificiale, vapoarele, coșurile fabricilor, șantierul vor exulta frumosul. Se pregătesc porțelanuri pentru diverse meniuri, pentru micul dejun, prînz și cină. Bibliofilia căpătă linii noi în arta artistului E. Summatavet, de la copertă pînă la literă. Puloverele sportive sau

Unde muntele coboară drept în mare...

Pe șoseaua Simferopol—Ialta, după o cățărare abruptă printre povirnișuri verzi, după nesfîrșita defilare a chiparșilor care străjuiesc, ca un elegant cortegiu, panglica de asfalt, te întîmpină dintr-odată un peisaj care îți taie respirația: un imens perete stîncos se prăbușește vertiginos, asemeni unui fulger sur, în mare. E o alternare atît de surprinzătoare de planuri și culori, un joc atît de neașteptat de orizontale și verticale, de albastru, verde și gri, încît ochii se închid pentru cîteva clipe ca supuși unui exploziv șoc optic. De aici, de la înălțimea unde ne aflăm — peste 800 de metri deasupra nivelului mării — marea și muntele apar într-un contrast și într-o armonie la fel de straniu și tulburătoare. Această senzație de îmbinare savantă a contrastului și armoniei, îmbinare de care numai meștera natură este în stare, nu te părăsește apoi în tot timpul contemplării fermecătorului peisaj al Rivierei crimeene.

Privim vrăjiți contururile capricioase ale coastei în vreme ce inimosul și volubilul nostru șofer, Stepan Alekseevici Kovalevko, „diadia Stiopa” cum îi place să i se spună, ne ajută să distingem locuri cu nume faimoase, pe care mai tîrziu le vom admira de aproape, dar care acum nu reprezintă altceva decît simple puncte îndepărtate, mai mult sau mai puțin vizibile.

— Uite acolo, nu în față, ceva mai la dreapta, stînga aceea uriașă, ca o namilă răsturnată, este cunoscuta stîncă „Medvedi” (Ursul). Se povestește că așa ar fi rămas încrămănit un bătrîn urs, cu capul prăbușit pe labe, ascultînd cîntecul ispititor al sirenelor. Și mai la dreapta, vezi intrîndul acela ascuțit, ca o săgeată înfiptă în apele mării? Este stîncă lui Șaliapin. Se zice că aici venea adesea „divinul Fiodor” să-și pună la încercare glasul și că tunetul vocii sale întrecea chiar și vuietul mării în furtună...

Dacă ai sta să-l ascuți pe „diadia Stiopa” istorisind legendele Crimeei ai avea nevoie de zile și nopți fără număr. Căci fără număr sînt și aceste legende despre un tîrim socotit de la vechii greci încoace „rai dăruit de zei pentru binefacerea omului”.

Dar nu numai vechimea a lăsat comorile ei de poezie crimeeană, ci și timpurile cu mult mai apropiate de noi, încercate de alte sensuri, pecetluite de alte fapte. La un moment dat, după ce mașina noastră scăpase din chinga înălțimilor, coborînd lin pe șoseaua care curgea ca o cascadă spre țarm, „diadia Stiopa” ne-a avertizat asupra unui viraj de care ne apropiam.

— I se spune „virajul Marusiei” după numele legendar al unei șoferițe care, în 1942, pusă cu forța să conducă un autocamion cu un detașament hitlerist trimis să nimicească grupurile de partizani din Gurzuf, și-a jertfit viața repezind mașina, cu nemfii cu tot, în prăpastie...

Să poposim însă — din fugă, așa cum ne-au îngăduit cele cîteva zile petrecute recent la Ialta și în împrejurimile ei — în miezul zilei de azi a Crimeei Sovietice. Deși ne aflăm abia în prima jumătate a lui mai — ori, la noi, pe litoral, în perioada respectivă abia se fac pregătirile pentru deschiderea sezonului — aici, la Ialta, la Alupka, la Livadia, la Simeiz, la Mishor, întîlneai pe plăji și pe faleze, în hoteluri și sanatorii, mii și mii de oameni veniți din toate colțurile Uniunii Sovietice.

Elena Vasiliievna Mamontova, medic la policlinica nr. 1 din Ialta, o femeie de peste 60 de ani, născută și crescută prin aceste locuri, mi-a relatat că anul trecut în Marea Ialtă — denumire ce include o bună parte din stațiunile de pe Riviera crimeeană — s-au odihnit ori și-au îngrijit sănătatea peste 700.000 de oameni. Cele 80 de sanatorii și case de odihnă pot adăposti în același timp mai mult de 26.000 de persoane.

— Toate acestea însă trebuie privite în perspectiva istoriei — a ținut să adauge Elena Vasiliievna. Să ne gîndim că, spre deosebire de marile localități climaterice din apus, a căror istorie se întinde de-a lungul a cel puțin un secol, Ialta noastră este relativ tînră. Spre sfîrșitul veacului trecut aici abia se infiripa, dintr-un vechi sat de pescari, o mică stațiune balneară cu cîteva vile risipite pe coaste. Adevărata ei dezvoltare începe, la drept vorbind, cu decretul semnat de Lenin în 1920 în vederea transformării întregii Crimei într-un imens sanatoriu pentru omenii muncii.

...Una dintre excursiile „obligatorii” ale celor ce vizitează Ialta își poartă pașii spre Livadia, în fostul palat al țarului, pe care istoria l-a consemnat și ca loc de întîlnire al șefilor celor trei mari puteri aliate în războiul antihitlerist — U.R.S.S., S.U.A. și Anglia — la începutul anului victorios 1945. Așezat la poalele unui splendid masiv împădurit, înscriindu-și silueta albă pe fundalul de un verde adînc al brădetului, palatul de la Livadia este o îmbinare maestuoasă de stil „Renaissance” florentin și straniu forme bizantine. În sălile unde odinioară își plimbau spleenul plictisite odrașle ale Romanovilor se odihnesc de peste patru decenii mii și mii de muncitori, țărani, intelectuali.

...Și parcă, în inserarea care învăluie treptat înălțimile coborînd cu plasa ei de abur peste palate și grădini, plajă și valuri, răsună tunător o voce copleșitoare. E vocea lui Maikovski care, acum patru decenii, recita pe aceste terase, în fața cîtorva sute de țărani veniți să-și odihnească oasele trude pe locurile unde altădată huzurea țarul:

Ca un fund de butoi,
ca un disc regulat,
la Livadia, luna
străjuia pe palat,
inundînd cu lumină
fermecătoarea
Livadia
lumea
și marea.
Țărănime-n palate:
la odihnă venită.
Luna, năucă,
își oprește suiful...

Victor Birlădeanu

obișnuite, moda, mereu reinnoitoarea modă, carafa, paharul, degetarul, oglinda. Toate. Natura e frumoasă prin sine, dar trebuie să-i adăugăm frumuseți noi. Clădiri frumoase, viaducte, autostrăzi, furnale, releuri, hidrocentrale. De la imens la intimitate, totul trebuie să placă ochiului. În acest cadru fiecare clipă va deveni un vernisaj, fiecare colț de viață o perpetuă expoziție a bunului gust. Sufletele constructorilor comunistului sînt înălțate, conștiința socialistă le a dat o frumusețe matură. Dar întreaga preajma lor, întregul lor orizont material tre-

buie să devină adiacent celui spiritual.

În viitor, o călătorie cu transsiberianul se va transforma într-un caleidoscop viu, în care culoarea și linia, forma și profilul, amănuntul și ansamblul vor întruchipa o estetică unică, istorică și geografică dar, mai cu seamă, spirituală: estetică, orînduirii comuniste.

Iată pînă unde duc perspectivele acestui inițiativ! Nu o industrializare a esteticii, ci o estetică permanentă și mereu modernă a industriei.

Al. Andrițoiu

PROFESORUL AUTOMAT

Deși titlul v-a sugerat — probabil — cuprinsul unei povestiri tehnico-fantastice, totuși „profesorul automat” este o realitate incontestabilă. El nu are înfățișarea unui om, nu-și încruntă fruntea la auzul unui răspuns greșit, dar este capabil să asculte și să atribuie calificativele cele mai corespunzătoare pentru cei ce și-au însușit materia predată, sau să prevină pe „codași” asupra necesității de a învăța.

Cu însușiri excepționale este dotat noul „pedagog” și în ceea ce privește cealaltă latură a activității pedagogice: predarea. El poate să prezinte o lecție clar, stăruitor, să constate pe loc gradul de asimilare a cunoștințelor predate și, ceea ce este uimitor, să dea — ori de câte ori este necesar — consultații suplimentare, astfel ca elevii să promoveze cu distincție.

Pentru a ajuta profesorul în atingerea scopurilor instructiv-educative pe care și le propune, noul produs al revoluției tehnice contemporane acționează după un anumit program de lucru, în felul acesta permițând să se elaboreze o pedagogie în care procesul instructiv-educativ se desfășoară în concordanță cu legile pedagogice obiective.

Posibilități și limite.

Pedagogul cibernetic este o mașină electronică, de genul celor de calcul, al sistemelor electronice de comandă și de transmitere a semnalelor în instalațiile tehnice. Spre deosebire de mașinile de calcul și de cele care se utilizează în instalațiile de comandă („meca-

șinile” din domeniul diferitelor științe, spre exemplu din filologie — gramatică. Acesta este cazul mașinii electronice „Ural-1”, transformată în pedagog la Universitățile din Leningrad și Kiev, sau al tipurilor similare construite la Institutul tehnic din Moscova. Mașina poate expune lecțiile sau poate verifica și nota însușirea cunoștințelor de către elevi. Datorită tuturor acestor calități, mașinile sînt un auxiliar prețios al profesorilor și cercetătorilor științifici din pedagogie.

Oporind la rezolvarea problemelor de pedagogie pe bază de reguli univoce, „pedagogul automat” dă posibilitatea determinării legităților procesului instructiv-educativ, creînd astfel premise pentru abordarea problemelor de educație, instrucție și învățămînt la nivelul pedagogiei matematizate.

Pedagogul cibernetic la catedră.

Pe lângă cîteva catedre de la școala superioară de ingineri-radiotehnicieni din Kiev s-a introdus predarea unor discipline tehnice cu ajutorul automatelor cibernetic.

Lecția, înregistrată pe o bandă de magnetofon, este reprodusă concomitent cu proiectarea pe un ecran a fotografiilor, desenelor și schemelor corespunzătoare textului. În cursul lecției, studentului i se pun întrebări de control. Răspunsul este dat în fața unui microfon. Mașina este prevăzută cu un dispozitiv care face distincție între un răspuns exact și unul greșit. De îndată ce studentului i s-a pus întrebarea, întregul sistem de auto-

merotate. „Examenul cibernetic” începe prin înmînarea către student a unei fișe, conținînd patru întrebări. Profesorul stabilește dacă studentul a rezolvat bine problemele de control cu ajutorul unui indicator de răspunsuri. Este suficient ca el să conecteze acest indicator la examinatorul automat, pentru ca acesta să poată aprecia răspunsul: dacă pe indicator s-au aprins toate cele patru becuri înseamnă că la toate întrebările s-a dat un răspuns exact, ceea ce îi oferă dreptul studentului de a trece la efectuarea lucrărilor de laborator. Mașina examinador amintită dă posibilitate unui profesor să examineze temeinic fiecare student într-un singur minut.

Perspective...

Perspectiva elaborării unor metode pe baza cărora se determină cel mai indicat procedeu de instruire apare astfel nu ca o posibilitate, ci ca o realitate.

Este cunoscut faptul că în procesul instructiv-educativ un loc însemnat îl deține nu numai metoda, măiestria și tactul pedagogului, dar și felul în care este asimilat materialul predat. Fixarea cunoștințelor, controlul pentru imprimarea înțelegerii logice a lecției este o preocupare importantă pe care în ultima instanță se bazează procesul de posedare conștientă a cunoștințelor.

Dezvoltarea aplicațiilor ciberneticii în pedagogie face ca aceasta din urmă să sufere schimbările inerente transformării ei într-o știință exactă. Școala în care a pătruns „pe-

eleo tran lum

La Institutul politehnic din Sverdlovsk funcționează experimental „profesorul automat” — un dispozitiv electromecanic care selecționează răspunsurile studenților. Un bec verde indică răspunsurile corecte, iar unul roșu — pe cele greșite.

nicul de locomotivă automat”, mașinile de calcul „dispeceri”, instalațiile pentru comanda automată a procesului tehnologic continuu etc.) pedagogul cibernetic face parte din seria mașinilor automate folosite în mecanizarea muncii intelectuale care se supune formalizării pe baza unor reguli univoce clare, stabilite în prealabil.

Pedagogului automat îi sînt inaccesibile aspectele informale ale muncii profesorului, problemele care apelează la talentul, inspirația și intuiția cercetătorului-pedagog creator (elaborarea de teorii științifice pedagogice, interpretarea unor date experimentale de pedagogie, didactică sau metodică, aspecte ale educației etc.).

Pedagogul cibernetic este o mașină informativă „cu memorie”, care „și însușește no-

mate se oprește și așteaptă răspunsul, afirmînd sau negînd exactitatea acestuia.

Căutînd să găsească soluția justă, cel examinat poate recurge la ajutorul mașinii. Dar automatul nu se grăbește, el pune mai întîi întrebări „suplimentare care sugerează răspunsul. Nimeni nu se va putea bizui pe suflul; mașina ține evidența tuturor întrebărilor cu răspunsul „sugerat”, ca și a răspunsurilor greșite și, dacă acestea ating o anumită limită, ea va pune calificativul „nesatisfăcător”.

O altă mașină cibernetică „examinador” ține examenele și coloeviile, verifică lucrările efectuate acasă și temele de control. Unul din aceste dispozitive, care controlează în ce măsură este pregătit studentul în vederea lucrărilor de laborator, amintește prin claviatura sau de o mașină de scris, la care claviatura cu litere a fost înlocuită cu întrerupătoare nu-

dagogul cibernetic” este cea a științei și tehnicii, care înarmează pe profesor cu datele cele mai necesare ale creației genului uman pentru a pătrunde în tainele dezvoltării multilaterale a individualității complexe a elevului. Pentru cei ce predau, pedagogul cibernetic este un indispensabil ajutor în desăvîșirea profesională, care contribuie la lupta împotriva rutinei și autoliniștirii. Cei ce învață vor găsi în automatul electronic cu rol de profesor nu numai o mașină informativă cu memorie capabilă să-i examineze și să aprecieze fără greș nivelul profesional, dar mai ales o nouă metodă de a învăța, de a se informa și lucra cu mare eficiență, astfel ca în minimum de timp să asimileze maximum de cunoștințe.

Ing. Vincențiu Romuloiu

AMPLIFICATORUL
PRODIGIOS

In celebrul roman al lui I. L. Carandaru „Lăptosul lui I. L. Carandaru” este prezentat un fascicul de metale și roci, putînd distruge în cale.

Născut dintr-o tehnică revoluționară ale cărei cînte sînt excepționale, laserul a fost inventat și în mod independent în Uniunea Sovietică și în Statele Unite și, puțin mai tîrziu „reinventat” în Franța.

Ca și tranzistorul laserul e un cristal care „impuritățile” adică vreo cîțiva atomi dintr-un cristal de cel care formează masa cristalină. Aici este un bastonaș de rubin care conține cîțiva atomi de crom. Masa cristalină se află dispusă în jurul unei oglinzi argintate cu fețe paralele. Pe acest dispozitiv proiectează scurte „fulgere” de lumină verde. Prin iluminare de acest fel cristalinul de rubin emite un fascicul de lumină roșie îngust cu marginile paralele.

Această „rază” luminoasă foarte „concentrată” și penetrantă este rezultatul unei adevărate reacții lanț care a luat naștere în mijlocul atomilor de cel. „Populează” cristalinul de rubin. Procesul care face posibilă apariția unei fracțiuni de secundă) toți atomii de crom vor emite o lumină roșie de o violență și intensitate impresionantă. Strălucirea ei este de un milion de ori mai puternică decît lumina soarelui. vine de la Soare, iar presiunea luminii la ieșirea din cristalin poate să atingă cîteva milioane de atmosfere timp ce presiunea unei raze obișnuite de lumină este imperceptibilă.)

Acad. L. A. Artimovici, care consideră această invenție drept una din cele mai importante din ultimii cîțiva ani, scrie: „Încă de la începutul secolului nostru știința și tehnica se comportă ca o stație de radio în care fiecare atom se comportă ca o stație de radio în jurul unei raze de lumină. Mecanismul este asemănător învelișului său electronic. Cu toate acestea, nu s-a gîndit să se folosească de această proprietate a materiei, să-i oblige să oscileze „în ritm” și să emită de la ei un flux puternic de unde electromagnetice.”

Comunicații la distanțe de zece ani-lumină

Aplicațiile electricității, care au apărut în secolul trecut, au intrat în ultimele decenii într-o fază nouă.

De la electrotehnică s-a trecut la electronică. De la mașinile electromecanice, care transformă și transmit energia electrică, s'a ajuns la mașinile electronice, care comandă energia și transmit informația.

Electronica în formă

a

Această dezvoltare a fost posibilă grație studiilor întreprinse de oamenii de știință asupra celor mai mici purtători de sarcini electrice, electronii și în ultimul timp golumile. Electronii sînt particule materiale de aproape 2000 ori mai „ușori” decât nucleul atomului de hidrogen. Ei se pot mișca liber prin metale conductoare și prin vid (de exemplu în tuburile electronice).

Golurile au apărut o dată cu tranzistoarele. Ele sînt niște „particule” ciudate, care apar în structura cristalină a semiconductoarelor, ca de exemplu în cristale de germaniu sau de siliciu. Dacă electronul este o particulă materială încărcată cu electricitate negativă, golul este urma ce o lasă electronul, cînd trece de la un atom în altul, într-o structură cristalină.

Atît electronii cît și golumile sînt purtători de sarcini electrice, primii de sarcini negative, iar ceilalți de sarcini pozitive, sarcini care pot fi ușor comandate prin acțiuni electrice (prin așa numitul „cîmp” electric).

Deoarece masa lor, deci inerția lor este extrem de mică (de mii de ori mai mică decît a celui mai ușor atom), electronii și golumile pot fi comandați cu foarte mare viteză. Astfel, ei pot fi comandați să oscileze (să vibreze) cu o frecvență de milioane sau miliarde de oscilații pe secundă. Electronii și golumile pot fi determinați să-și varieze mișcarea „cu viteza gîndului”, urmărind cu fidelitate cele mai fine și mai complicate comenzi, cum sînt cele ale minții omenești. De aceea au și fost utilizați pentru transmiterea informației la distanță.

Sistemele moderne de telecomunicații sovietice folosesc pentru transmiterea informației (vocea omenească, muzica instrumentală, imagini de televiziune sau date numerice de calcul), oscilații electrice de frecvență înaltă. Aceste oscilații sînt mișcări de „du-te-vino” ale electronilor în conductori, cu frecvențe de zeci de mii sau de milioane de ori pe secundă.

Cu ajutorul oscilațiilor electrice de înaltă frecvență transmise prin fire, se realizează sistemul mondial de telecomunicații, care permite de exemplu convorbiri telefonice între orice abonat telefonic din U.R.S.S. și oricare abonat din țară sau de pe alt continent. Semnalul care poartă informația se propagă prin cablu sau prin linii aeriene, străbate zeci de mii de kilometri pe uscat sau pe fundul oceanelor și

rijate, iar de acolo se retransmite spre altă parte a globului, cu altă lungime de undă. Cu 12 sateliți de acest fel, plasați pe diferite orbite, se va putea acoperi cu programe de televiziune toată suprafața Pămîntului, asigurîndu-se totodată și un număr respectabil de comunicații telefonice de mare distanță.

Dispozitivele electronice au permis și realizarea radiocomunicațiilor cosmice, cu cosmonauții pe orbite extraterestre sau cu rachetele interplanetare (spre Marte și spre Venus).

În prezent se fac studii și încercări pentru a se stabili legături cu alte lumi, eventual locuite, din alte sisteme solare, la distanțe de ordinul a 10 ani lumină.

Cercetările preliminare au arătat că aceste comunicații în Cosmos sînt posibile cu ajutorul noilor oscilatoare și

Un milion de sori într-un cristal

Asemenea multor teze științifice enunțate pentru prima oară în lucrări literare, aceste idei ale scriitorului sovietic amintit, au trecut astăzi din paginile povestirii științifico-fantastice în plină realitate, sub forma generatorului cuantic cunoscut sub denumirea de laser.

Un stol „Hiperbolic” un aparat ingineresc subțire de raze la distanță orice obiectele întilnite

Printre pionierii acestui domeniu nou se află tinerii fizicieni sovietici Prohorov și Basov.

„Fulgerul roșu” care țîșnește din laser are o serie de „talente” extraordinare. În primul rînd forța sa: la o distanță convenabilă, energia concentrată într-un fascicul avînd un diametru egal cu cîteva miimi de milimetru, găurește plăci din materiale ultrarezistente.

Una din calitățile cele mai însemnate ale laserului este că fenomenul de declanșare a descărcăturii luminoase, nu se produce de la sine. Pentru punerea în funcțiune a generatorului este nevoie de un semnal luminos.

O altă proprietate a fasciculului luminos al laserului foarte apreciată de fizicieni este coerența sa. Coerente sînt în fizică izvoare de lumină care emit unde luminoase de aceeași frecvență și cu o diferență de fază constantă. Lumina care se obține pînă acum (chiar cînd avea o singură culoare) era constituită dintr-un amestec „anarhic” de unde. Lumina laserului nu are acest defect, ea fiind formată dintr-o undă electromagnetică monocromatică de circa 7000 Å.

Datorită calităților neobișnuite ale acestei lumini, ea poate să se propage la distanțe astronomice, poate fi utilizată ca sursă ideală de încălzire, poate topi sau suda materialele cele mai refractare, (chiar la distanță), poate constitui un nou mijloc de telecomunicații, poate transporta energia la distanțe, poate juca rolul unui instrument cu folosiri multiple în știință și tehnică.

Primele aplicații practice ale laserului, nu au întîrziat să apară. Lumina roșie a laserului a fost folosită imediat pentru experimentarea unui nou sistem de telecomunicație optică. (Nou, calitativ, pentru că ideea unor comunicări la distanță prin semnale luminoase este veche de cînd lumea). Dispozitivele realizate în mai multe țări permit să se lanseze cîteva sute de fulgere pe secundă. Pe distanțe mici rețelele de laser perfecționate pot înlocui astfel telegrafia cu și fără fir. Cu ajutorul unui laser s'a proiectat o rază subțire

de lumină roșie pe partea întunecată a Lunii unde a produs o pată cu un diametru de 3,2 km. și de unde s'a reflectat înapoi pe Pămînt. Asemenea fascicule care să lumineze porțiuni mai mari de pe suprafața Lunii vor face posibilă examinarea „pe felii” a astrilor.

În medicină, au apărut de curînd cîteva aparate care funcționează pe baza laserului. Unul din cele mai repute este „microhisturiul luminos” care a înregistrat de pe acum numeroase succese în chirurgia oculară. Datorită luminii foarte puternice a acestui „stilet”, se pot trata afecțiuni ale ochiului ca hemoragii și dezlipiri de retină sau se pot extirpa tumori vasculare ale retinei. Aceste tratamente nu erau posibile pînă acum decît pe cale chirurgicală.

Dar perspectivele de viitor ale laserului sînt și mai impresionante.

Se vor construi mașini cibernetice care vor permite efectuarea a zeci de miliarde de operații pe secundă. În radiocomunicații și televiziune se vor produce perfecționări uluitoare. Specialiștii arată, de pildă, că o singură stație de emisie va putea transmite concomitent mii de programe de televiziune.

Calitățile luminii coerente, vor deschide un domeniu nou opticii. Lumina coerentă neascultînd de aceleași legi ca lumina obișnuită, va îngădui construirea unor microscopice cu totul noi, care vor lărgi și mai mult fereastra lumii invizibile.

În sfîrșit, poate cea mai revoluționară tehnică pe care o va inaugura folosirea laserului va fi transportul energiei la mari distanțe. Energia nu va mai avea astfel nevoie de fire electrice, ea fiind transportată prin spațiu de fotoni.

Sorii închiși în cristalele de rubin ne promit astfel noi minuni, care vor intra curînd în viața noastră de toate zilele.

Radu Dumitrescu

La Pulkov se studiază rezultatele radio-semnalelor trimise pe planeta Venus.

ajunge la cel mai depărtat punct de pe glob, în mai puțin de o zecime de secundă. Pe un singur circuit într-un cablu de tip special — cablu coaxial — se pot stabili simultan cîteva sute sau mii de convorbiri telefonice, care nu se deranjează reciproc. Astfel este de exemplu situația în cablul coaxial Moscova-Leningrad, care asigură aproape o mie de legături telefonice pe un singur circuit. Toate convorbirile simultane sînt amplificate laolaltă, în amplificatoare comune, plasate în lungul cablului, la distanțe de 5—10 km unul de altul.

În aceste amplificatoare, așa zise de „bandă largă”, sutele de semnale diferite se amplifică de mii de ori, fără să se perturbe reciproc. În cablurile submarine amplificatoarele sînt scufundate în adînc, fiind înglobate în cablu și alimentate cu curent electric de la sute sau mii de kilometri depărtare.

Pentru a se realiza „mondoviziunea” adică transmiterea programelor de televiziune pe tot globul pămîntesc, specialiștii sovietici au preconizat lansarea unor sateliți artificiali ai Pămîntului, care sersesc ca niște amplificatoare intermediare de transmisuni la mare distanță. Programul de televiziune este transmis spre satelit, cu microunde di-

amplificatoare de frecvențe super-inalte, denumite laser. Acestea sînt bazate pe structura microcosmosului dintr-un cristal de rubin sau dintr-un amestec de gaze nobile (neon și heliu, de exemplu).

Prin excitația atomilor acestor substanțe se produc oscilații de frecvență atît de înaltă încît undele electromagnetice emise sînt la limita între undele radio și cele optice, sau chiar intră în domeniul undelor optice (culoarea roșu). Raza de lumină produsă astfel pe cale pur electronică este de o foarte mare directivitate, putîndu-se concentra într-un fascicul atît de îngust, încît pata de lumină ce ar produce-o pe suprafața Lunii ar avea un diametru de numai cîteva kilometri.

Dispozitivul laser permite transmiterea de semnale optice la distanțe de 10 ani lumină, cu emițătoare de cîteva zeci de kW. Aceasta înseamnă că nu este departe timpul cînd se vor putea trimite spre stele semnale luminoase, care — cine știe? — ar putea să capete și un răspuns.

Prof. ing. Sergiu Condrea
Institutul politehnic-București

DOMENIUL ȘUVALOV

În îndepărtata mea tinerețe mi s-a întâmplat să hoinăresc prin colturile singurate ale unei păduri sălbatice, împreună cu un grup de prieteni la fel de tineri și la fel de lacomi de cunoștințe ca și mine. Primăvara și vara, spre sfârșitul zilei de simbrătă, ne urcam într-o barcă și-o luam pe Kama cea largă pentru a acosta într-un loc ce ne captivase și unde deasupra malului abrupt ne așteptau bucurii simple și fermecătoare: un foc de tabără într-o poiană, o cină simplă dar foarte gustoasă, cartofii pe care îi fierbeam într-un ceain afumat, întrecerea de sărituri peste flăcările pe jumătate stinse și bincnțele cintecele. Apoi, când apăreau stelele, la lumina tremurătoare a focului ce-și dădea sufletul, urmau istorisirile — adevărate sau născocite, pe care ni le povestiseră cu diferite prilejuri pădurarii și vinătorii. La urmă, somnul în aer liber, somnul adânc și dulce al tinereții.

Intr-o zi, unul din noi, ceva mai în vârstă, ne sfătuia să vizităm un loc foarte pitoresc, pe care nu-l cunoșteam încă. Local acela purta mai multe nume: Pădurea înaltă, Stilpii de aur sau domeniul Șuvalov.

Am ajuns, ca de obicei, la domeniul Șuvalov spre sfârșitul zilei. Am urcat pe potecă un deal povîrnit pînă am atins creasta lui

vîrtind stîngaci deasupra capului o pușcă, în semn de amenințare. Alături de el — un ciine mare, flocos, cu urechile ciulite.

— N-ai auzit? Cine sîntele și de unde veniți? întrebă din nou omul.

— Sîntem elevi, de la oraș. Am venit cu barca să vedem pădurea... Ni s-a spus că e foarte frumos aici...

— Elevi? Ia te uită, spuse necunoscutul cu un zîmbet dușmănos, apropiindu-se atît de mult de noi încît acum îi puteam vedea fața cu pomeții proeminenți, încadrați de o barbă rară, și ochii bănuitori. Strîngînd în mîini patul puștii, el continuă pe un ton de astădată liniștit:

— Proastă creștere mai aveți! Veniți cu barca să vedeți o pădure frumoasă și aprindeți un foc... Ca și cum n-ați ști că frumusețea asta este a contelui Șuvalov? De aici, pe sute de verste se întinde moșia lui... Moșia lui și nimic altceva. Dacă cineva îndrăznește să-i încalce hotarele, noi sîntem pedepsiți, paznicii.

Pădurarul aruncă o privire întunecată spre grupul nostru tăcut.

— Mi s-a spus că tot ținutul e plin de moșii din asta, stăpînite de conți și de prinți. Moșiile Stroganovilor, Golîținilor, Lazarevilor...

Pădurarul se așeză pe iarbă, își puse pușca alături, la îndemînă, își frecă picioarele lui lungi și spuse trist, aproape în șoaptă, adresîndu-se ca unui om cîinelui său slab și flocos:

— Ce zici, bătrîne, tare osteniți sîntem amîndoi...

Noi tăceam. Liniștea era atît de desăvîrșită încît nimeni nu îndrăzni să arunce cîteva vreascuri uscate pe foc. Sub răsufierea vîntului de seară, flăcările ba se potoleau, ba se însuflețeau, smulgînd din întuneric chipul paznicului, chip de om tînăr încă, dar chinuit, palid, exprimînd o tristețe nesfîrșită. Deodată, pădurarul tresări, închise ochii, suspină adînc, parcă din pricina unei dureri, și zise cu voce răgușită:

— Astăzi era să trei un om. De ce au luat-o prostii ăia trei prin vilcea? Și-au spus fără îndoială că pînă o să ajung eu în vîrf, o s-o steargă cu copacul. Nu s-au gîndit că un ciine fuge mai repede decît un om. Au uitat, nenorociiți. Iată ce s-a întîmplat — continuă el cu o voce surdă. — Tăiaseră un brad mare și-l tirau după ei, cînd cîinele i-a mirosit și a început să latre. Am luat-o amîndoi la fugă... Ca un făcut, cei trei stăteau acolo, ca pe tavă... Le-am strigat: „Aruncați copacul și cărați-vă!” Dar ei au început să mă amenințe: „Lasă, o să-ți arătăm noi ție!” Le-am spus: „E copacul contelui și eu răspund de el”. M-au înjurat și au continuat să trîie copacul după ei... Am urcat atunci în vîrf colinei și le-am arătat pușca, dar lor nu le-a păsat și au fugit mai departe. Am tras în aer o dată, de două ori, dar nu și-au lăsat prada. Atunci am dus pușca la ochi. Voiam să trag într-o parte, ca să-i înspăimînt. Dar glonțul a nimerit în șapca țăranelui care rămăsese în urmă. Ce au mai zbirat! Toată pădurea părea că urlă de blestemele lor... Dacă n-aș fi avut pușca, m-ar fi luat pe sus și dumnezeu știe ce s-ar fi întîmplat cu mine... M-am lăsat pîgubaș și m-am întors acasă. De abia seara mi-am venit în fire... Uite cum arată viața ta de pădurar, Saveli Petrovici!

Focul pîrii încetîșor și cineva întrebă pe un ton nehotărît:

— Dar administratorul moșiei poate oare să bage de seamă că lipsește un singur copac? În pădurea domeniului Șuvalov sînt doar mii de copaci, de tot felul. Fără îndoială că trec ani și încă nu sîntem cîine.

— Oho, și încă cum îi mere numără! zise întunecat pădurarul. Administratorul poartă întotdeauna cu el o hartă împăturită... Nici nu vă trece prin cap cum este însemnat totul pe această hartă... Unde, din ce parte, începînd de la care potecă, de la care drum, de la care pîru, de la care colină trebuie să fie numărați copacii, cîți există în fiecare sector, totul este trecut pe această hartă. Administratorului nu i se poate ascunde nimic...

Paznicul tăcu o clipă, îndreptă buștenii din foc, aruncă pe deasupra cîteva crengi uscate și fără să-și dezlipească ochii de pe flăcările care țîneau cu o nouă putere, continuă:

— Ca și cum eu n-aș pricepe că țăranel ar avea nevoie de lemn! Nu vorbesc numai de lemnul ce se cere la un bordei; la țară e nevoie de el pentru a grămădi de lucruri. Cum poți, de pildă, să dregi o treaptă la casă fără lemn?... După legile contelui, numai uscăturile se pot scoate din pădure. Asta pentru că copacii de pe moșiile Stroganov și Șuvalov se vînd în străinătate... Și atunci, uite ce se întîmplă. Noi, ceilalți, n-avem voie să ne atingem de pădure... Și în viața asta nenorocită, ne strîngem de gît unul pe altul, ca dușmanii...

— Atunci de ce nu pleci de aici? întrebă o voce compătimitoare.

Pădurarul zîmbi cu amărăciune:

— Unde să mă duc... Recoltele proaste m-au alungat din ținutul Samarei, nu mai

am nimic. Nevastă-mea plînge și acum după vaca pierdută... Aici îi e frică de tot și de toate. Lîncezește ca un copil. Dacă întîrziu în pădure începe să tremure, își pierde cumpătul, gîndindu-se că mi s-a întîmplat o nenorocire... Nu se află nici o scăpare. Nu poți fugi niciodată de pădurea asta blestemată.

Omul își scutură capul cu disperare și se spuse cu o voce ridicată, dar fără să țipe:

— Pania! Iată-mă-s... Aici sînt! Nevastă-mea se teme pentru mine și mă caută, ne lămuri el.

Intr-adevăr, în clipa aceea auzirăm o voce slabă ce venea din adîncul pădurii. Nu trecu mult și o femeie foarte mică de statură, cu o basma albă, își făcu apariția în poiană. Văzînd grupul adunat în jurul focului, se opri brusc.

— Nu-ți fie teamă, Pania, nu-ți fie teamă, îi spuse pădurarul pentru a o îmbărbăta. Sînt niște copii care au poposit aici.

Privirile femeii nu se desprinseseră de deasupra noastră și ochii ei încă plini de spaimă se opriră asupra bărbatului.

— Te-ai sculat în zori și nu te mai arăți pînă la miezul nopții.

— Uite că vin, uite că vin, îi răspunse pădurarul ridicîndu-se. Glasul lui avea o gingășie ciudată ca și cum s-ar fi adresat unei fetițe.

— Cu bine copii, o să ne mai întîlim. — Ne sfătuia, pe un ton din care pierise orice urmă de arțag, să stingem cu grijă focul și să răspîdim buștenii.

Cînd Saveli și nevasta lui dispărură în pădure, am hotărît să ne întoarcem. Lumina lunei își reflecta razele reci și uleioase pe întinderea neagră a Kamei tăcute. În zgomotul regulat al viselor am vorbit despre pădurar și nevasta lui.

Acum, domeniul Șuvalov ne apărea și nouă ca o pădure blestemată, în care oamenii buni și cinstiți suferă fără să fi greșiți și fără să întrevadă sfîrșitul nenorocirii lor. Cu toate că eram îndrăgostiți de natură, nu ne mai gîndeam la pădure, ci la felul în care l-am putea ajuta pe Saveli și pe nevasta lui.

Cu gîndul meu la pădurar, ne-am întors după două sau trei săptămîni la malul povîrnit, pe care acum îl cunoșteam. În timp ce acostam, am zărit nu departe doi bătrîni bărboși, cu puștile la umăr. Aplecați deasupra apei, se uitau cu atenție la valurile ei, ca și cum ar fi căutat ceva. Bărboșii nu ne-au lăsat să urcăm poteca ce duce sus pe mal, spunîndu-ne că străinii n-aveau ce căuta acolo.

— Am venit să-l vedem pe pădurarul Saveli, răsunară cîteva voci tinere.

— Saveli? făcu mirat unul dintre bărboși, scoțînd un șuierat și arătînd cu un gest expresiv în spre Kama. Pe Saveli îl căutam și noi. Acolo. Trupul lui plutește de mult pe apă, dar încă nu-l vedem.

Am aflat atunci povestea scurtă și crudă a lui Saveli. În urmă cu cîteva zile, umblînd prin pădure cu nevasta lui, Saveli surprinsese patru oameni care tăiau niște copaci. Somați să părăsească locul, cei patru începură să tragă. Nefericita Pania îi imploră, plîngînd, să înceteze.

— Dar ei, vedeți dumneavoastră, erau atît de porniți încît nici n-au vrut să audă... Dar nu l-au nimerit pe Saveli, ci pe nevasta lui... Au ucis-o pe loc. La înmormîntare, bietul Saveli era țeapăn, ca de piatră. Imediat după aceea, cîțiva copii care se scaldau în rîu l-au văzut pe Saveli aruncîndu-se în Kama, de la înălțimea acestei rișe... Copiii au fugit după ajutoare, dar ce puteau face, malul e înalt... Apa e adîncă, nu-i dai de fund și are vîrtejuri. De aceea sîntem aici; așteptăm să-l vedem plutînd.

În romînește de Anton Ifrim

Linogravură de Andrei Usin

pietroasă. Acolo sus, am rămas muți de admirație. Deasupra unei poiene vaste, scăldată de razele roșii ale amurgului, se înălțau pini uriași. Trunchiurile lor monumentale aveau reflexe întunecate, asemenea coloanelor de bronz ale unui labirint înfinit. Brazii enormi își înălțau trunchiul de un verde intens, ca niște corturi ascuțite, solide, a căror frumusețe rămîne intactă pe ploaie ca și sub zăpadă.

Asemenea unor stilpi, mestecenii își aliniau ici și colo trunchiurile lor drepte, albe, marcate de cercuri negre. Ramurile lor bătrîne și groase, cu frunzișul stufos, se leșgăneau ușor în bătaia vîntului, ca niște mîini pioase ce binecuvîntează pămîntul. Pe malul înalt, bătut de soare, frunzele alcătuiau un covor pestriț, bogat și fastuos, iar înflorirea trandafirilor aromați avea un farmec deosebit. În vreme ce fetele adunau flori cu strigăte de admirație, băieții aprindeau rugul. Curînd, un foc puternic se înalță în mijlocul poienii și stele strălucitoare începură să țîșnească în jerbe scăpărtoare, spre cerul întunecat. Adunați în jurul focului vorbeam încetîșor, admirînd forța miraculoasă a flăcărilor.

Deodată, un ciine lătră foarte aproape, se auziră crengi troznînd și o voce morocănoasă și neliniștită ne întrebă cu severitate:

— Cine-i acolo?

— Tăcut cu toții, descumpăniți.

— Cine-i acolo? De ce-ați aprins focul? repetă cu mînie vocea poruncitoare. În fața noastră apăru un bărbat înalt, slab, sărăcăcios îmbrăcat, cu pîslari din coajă de cîine, în-

Oamenii obișnuiți n-au unde pune piciorul. Și pe deasupra, ce mai viață... — Aruncă o privire grăitoare asupra puștii —. Trebuie să-i vinăm pe frații noștri țărani, să-i hăituim, să tragem în aer pentru a-i ține departe de adevrea contelui... Asta-i viața noastră! Iar voi... voi veniți să vă bucurați de pădurea cea frumoasă. Sînteți niște copii proști... Eu aș da oricît să n-o fi văzut niciodată... Pentru mine fiecare copac este un dușman, iar eu un rob care am poruncă să-l păzesc.

cartea în lume

Editura maghiară „Nagyvilag” a publicat o culegere de versuri, semnata de poezii armeni Chevros Emin, R. Ovanesian, P. Sevacan și E. Ciarent.

În Austria a apărut o culegere din opera dramatică a lui Vladimir Maiakovski, cu titlul „Misterul buf și alte piese”, în traducerea lui Hugo Huppert. Recenzentul ziarului „Volkstimm” serie ou acest prilej: „Păcat că aceste opere au apărut în limba germană de abia acum la peste 30 de ani de la crearea lor. Dar faptul că ele răsună astăzi la fel de actualitate ca și atunci, faptul că ele se reprezintă cu

succes pe scenele de multe lor calitate artistice”.

La „Editori Riuniti” vor apare în acest an, în traducere italiană: „Lanțul lui Kașceev” de Mihail Prișvin, „Romanticii” de Konstantin Paustovski, ultimele volume din opera completă a lui Maxim Gorki și o culegere de articole „Revoluția și arta” de A. V. Lunacearski.

În R.P. Bulgaria vor apare în cursul acestui an numeroase titluri de cărți traduse din limba rusă. Printre acestea se numără: volumul 40 din Operele lui

V. I. Lenin; patru volume din opera lui Mihail Șolohov; o culegere din nuvelistica lui Konstantin Paustovski; Memoriile lui Kornei Ciukovski; romanul lui Vladimir Tendriakov „Iudecata”; o povestire de Vil Lipatov și altele.

Romanul „Frații” de Konstantin Fedin a apărut în editura vest-germană „Heinrich Ellerman”.

Editura „Scriitorul cehoslovac” din Pragă a publicat în traducere cartea lui Vladimir Solouhin „Bobul de rouă”, iar în Slovacia a apărut o culegere din versurile lui Alexandr Prokofiev.

★ FILMUL ★

7 iulie: al treilea Festival cinematografic de la Moscova

In ajunul marii confruntări

PREGĂTIRI

Am primit cu deosebită satisfacție vestea că „Lupeni-29” va reprezenta cinematografia noastră la cel de-al III-lea Festival internațional al filmului de la Moscova. Intreaga noastră echipă de realizatori consideră această selecție ca o înaltă răsplată a străduințelor noastre de a face un film adevărat, mobilizator și educativ, inspirat de un eveniment de importanță majoră din trecutul de luptă a minerilor din Valea Jiului. Ne-am asumat nobila și dificilă sarcină de a realiza o frescă cinematografică închinată eroilor clasei muncitoare, luptei comunistilor în anii ilegalității. Izvorul inspirației noastre a fost viața reală. După cum se știe, am pornit de la un fapt autentic — drama văduvei Ana Golcea, răsfrângând în acest caz particular cadrul larg al zbuciumatelor evenimente ale acelei epoci. Am vrut să facem un film care să emoționeze. Căci așa cum am mai arătat și cu alte prilejuri, considerăm că fără emoție artistică, fără ca spectatorul să iubească, să sufere și să se emoționeze profund de soarta eroilor nu ne-am fi îndeplinit sarcina de a arăta generațiilor de azi sensul luptei și jertfei eroilor căzuți la Lupeni.

Filmul nostru s-a bucurat de o apreciere pozitivă din partea publicului spectator. Un factor de cea mai mare importanță pentru reușita filmului l-a constituit, cred, strinsa colaborare cu autorii scenariului. Socotesc că relația scriitor-regizor este coordonata principală și hotărâtoare în creația cinematografică. Munca mea de coautor la scenariul „Lupeni-29” alături de scriitorii Nicolae Țic și Eugen Mandric s-a concretizat în primul rând prin obținerea unității perfecte de viziune asupra viitorului film, ajungându-se până acolo încât fiecare dintre noi știam cu precizie încă înainte de a scrie primul rând al scenariului, care vor fi locurile de filmare, cum vor arăta decorurile, cunoșteam majoritatea interpretelor, ritmul general și ritmul fiecărei părți a filmului.

Fără îndoială că un aport de cea mai mare însemnătate revine colectivului de interpreți ai filmului. Raportarea permanentă la un personaj real — văduva Ana Golcea — a solicitat actriței Lica Gheorghiu un efort deosebit pentru a reda dramatismul sobru cerut de film, multă simplitate, căldură. Adevărate culmi ale creației artistice au atins, după părerea mea în acest film actriței Colea Răutu și Ștefan Ciobotărașu care au întruchipat principalele figuri de comuniști — Letean și Varga. După cum au înscris reușite actoricești deosebite George Calboreanu, Costel Constantinescu, George Măruță, Toma Dimitriu, Fory Etterle, Ilarion Ciobanu, Sandu Sticlaru, Constantin Rauțchi, Dem. Furdui, Dinu Gherasim, Boris Ciornei, L. Czikely. Figurația, (după cum se știe, în unele secvențe au filmat 5.000 și chiar 12.000 de persoane) s-a dovedit de asemeni la înălțime.

Acum filmul nostru „Lupeni-29” și colectivul său de creatori se pregătesc pentru mara competiției cinematografice de la Moscova. Personal, aștept această competiție cu îndreptățită emoție, sperând de fapt că reprezintă pentru a doua oară culorile patriei la această confruntare internațională. Medalia de argint, obținută de filmul „Setea” la cel de al II-lea Festival al filmului de la Moscova reprezintă într-adevăr o distincție ce obligă la noi reușite.

Mircea Drăgan

Intre 7 și 21 iulie se va desfășura la Moscova cel de-al III-lea Festival internațional al filmului. Peste 40 de țări și-au anunțat până acum participarea la această competiție cinematografică. Anumite firme ca „Cinematografica Gulpenna” din Columbia, tinăra companie cinematografică olandeză „Pan-film” ș.a. și-au exprimat dorința de a-și prezenta producțiile la Festival, cu toate că în mod oficial, țările respective nu figurează pe lista participanților.

Iată și câteva din producțiile ce vor fi proiectate pe ecranele competiției de la Moscova: „12 scaune” (Cuba), o adaptare după celebrul roman al lui Ilf și Petrov, realizată de regizorul cuban Thomas Gutiere Alea; „Domenica” (Elveția), „Urme înghețate” (Norvegia), „Aripi negre” (Polonia), „Minunata călătorie a lui Niels” (Suedia), „Curtezanul” (Franța), „O familie de treaba” (Danemarca), „Sammy pleacă în sud” (Anglia), „Strain în oraș” (Turcia). Cinematografia noastră va fi reprezentată de filmul „Lupeni 29”. La concursul filmelor de scurt metraj, programat în cadrul Festivalului vor lua parte printre altele, „Ocolul pamintului în 40 de zile” (Elveția), „Istoria unei batalii” (Cuba), „Caravana prieteniei” (Brazilia), „O țară cu viitor” (Tanganica).

Comitetul de conducere al Festivalului a invitat numeroși cinești din întreaga lume ca oaspeți de onoare ai apropiatei competiții cinematografice. Printre ei se află cunoscuți regizori, dramaturgi, critici, producători precum și directorii Festivalurilor cinematografice de la Cannes, Veneția, Karlovy Vary, San Francisco, Oberhausen ș.a. Au fost invitate să-și trimită reprezentanții la Festival și o seamă de organizații internaționale

Cineștii despre Festivalul de la Moscova

Oricât de diferite ar fi căile căutărilor creatoare, oricâte limbi ar vorbi eroii ecranului și cei ce i-au creat, noi, artiștii sovietici, alături de spectatori, îi întâmpinăm cu inima deschisă pe oaspeții festivalului, ca și filmele lor pătrunse de ideile umanismului. Căci cele mai bune creații cinematografice sovietice au servit și ele la recunoașterea de către popoare a orientării umaniste, prin intransigența față de tot ceea ce tulbură fericierea oamenilor simpli, prin condamnarea hotărâtă a forțelor războiului.

Mă bucur că-i voi revedea pe mulți dintre cineștii cu care m-am împrietenit cu ocazia întâlnirilor internaționale din trecut și cu ocazia turnării unor coproducții.

Fiecare festival înseamnă descoperirea unor oameni noi și a altor laturi ale vieții, a unor noi cunoștințe și unor noi viziuni despre lume. Doresc festivalului cit mai multe descoperiri de acest fel.

TATIANA SAMOILOVA

Urez Festivalului de la Moscova să întrunească toate filmele lumii create în numele unor țeluri nobile, iar premiile atribuite aici, să constituie pentru producțiile laureate o reală și eficientă recomandare în difuzarea lor mondială. Căci cel mai eficace sprijin acordat artei cinematografice cu orientare umanistă, care militează pentru pace și prietenie între popoare, îl reprezintă largă difuzare a filmelor inspirate de o asemenea concepție.

În ce mă privește, mă străduiesc să-mi îndeplinesc cât mai deplin îndatoririle de regizor. Principalul obiect al preocupărilor mele îl constituie destinul oamenilor. Cauz să exprim năzuința lor spre adevărata frumusețe, bucuria, fericirea și dragostea, opunându-mă flagelului absurd care poartă numele de răsism.

Acești convingeri m-au călăuzit când am filmat în Vietnam „Moartea vine pe furiș”, în Brazilia „Orfeu negru” și „Os Bandeirantes”, în Cambodgia „Pasărea paradisiului”. Am supus toate aceste studii ale mele aprecierii oamenilor, ca un îndrăgostit sincer care oferă celui pe care-l iubește ceea ce socotește mai bun în el însuși.

MARCEL CAMUS
regizor (Franța)

o incontestabilă forță de convingere că cinematografia rămâne o artă vie cu strălucite perspective de dezvoltare.

Iată de ce, pe noi și pe toți cei ce sînt legați de cinematografie trebuie să ne preocupe în mod deosebit nivelul calitativ al festivalului. Fiecare țară trebuie să includă, cu spirit de răspundere, în programul festivalului, cele mai bune producții: la competiție trebuie să participe creațiile cele mai valoroase ale tuturor țărilor.

Cu siguranță că Festivalul de la Moscova din acest an suscită o foarte mare atenție atât în rândul cineștilor cit și al spectatorilor. Scepticii vor studia cu minuțiozitate programul și se vor strădui să critice chiar și cele mai mici scăpări. Desigur, unele scăpări sînt posibile (ca în fiecare activitate creatoare), dar să sperăm că faptele pozitive vor precumpăni și vor determina un rezultat favorabil opiniei care consideră cinematografia unul dintre cele mai importante genuri ale artei.

ERWIN LEVIN
directorul
Festivalului cinematografic
de la San Francisco

Mi-a fost dat să aud deseori afirmația că ar exista prea multe festivaluri cinematografice. S-ar putea să fie o părere îndreptățită. Ea n-ar mai persista însă dacă toate aceste festivaluri — asemeni celui de la Moscova sau celui de la Oberhausen (care se desfășoară sub deviza „O cale spre vecin”) — ar alege pentru întâlnirile cineștilor din Răsărit și Apus o deviză ce îndeamnă la idei umaniste, astfel ca oameni aparținând tuturor națiunilor să se poată întâlni fără nici o rezervă.

Dorința mea: filmele selectate pentru competiția de la Moscova să corespundă țelului unei mai bune înțelegeri între popoare și să reprezinte totodată și convingătoare realizări artistice. Citez cu plăcere cuvintele președintelui juriului Festivalului de la Oberhausen-1963, regizorul-documentarist olandez Berth Haanstra: „Cea mai convingătoare cale spre vecin se numește calitate”. Așadar, idei umaniste plus calitate!

HILMAR HOFFMAN
directorul
Festivalului de scurt metraje
de la Oberhausen
(R. F. Germană)

Cadru din filmul „Lupeni 29”

În momentul de față, mai mult decît în oricare altă etapă din istoria filmului, se poartă discuții aprinse cu privire la cinematografie ca gen de artă. Existența unor pseudo-creații și a filmelor comerciale a dat naștere unei avalanșe de sceptici care prezic declinul cinematografiei ca artă autentică. Cinematograful, afirmă ei cu de-zolare, a cedat în fața presiunii financiare a marilor companii sau a unor falși teoreticieni care sfidează principiile recunoscute ale artei.

În opoziție cu acești critici, mulți apărători ai artei filmului susțin că frământările care se observă astăzi în cinematografie reprezintă un aspect firesc al procesului de creație, iar sinteza finală a factorilor contradictorii va contribui la dezvoltarea acestei arte: are loc doar o reconsiderare a valorilor, care croiește calea spre transformări constructive, autentice.

Unul dintre cele mai importante mijloace în sprijinul acestei opinii sînt festivalurile cinematografice. Multe dintre ele demonstrează cu

„Secretele” lui Petrosian

Ecourile stîrnițe de strălucita victorie a lui Tigran Petrosian asupra lui Botvinnik, sînt departe de a se stinge. Pentru a satisface interesul opiniei publice față de noul campion mondial al tablei cu pătrate presa sovietică continuă să publice comentarii ale specialiștilor, articole de analiză a meciului, reportaje, note și informații. În cadrul unui interviu pe care Mihail Beilin i l-a luat de curînd șahistului nr. 1 al lumii, acesta dezvăluie cîteva din micile și mai puțin micile lui taine de viață și muncă.

Primul secret referitor la modul în care se antrenează este... lipsa oricărui secret. În ajunul marii bătălii Petrosian s-a străduit, după propria sa declarație, să-și păstreze capul limpede și odihnit. În acest scop el a evitat să se gîndească la șah, ocupîndu-se cu schiul și biliardul și ascultînd cît mai multă muzică. Este adevărat însă că pregătirea propriu-zisă începuse cu mult înainte: Petrosian a urmărit cu mare atenție cele cinci meciuri pentru campionatul mondial care l-au precedat pe al său. La cele trei înfruntări dintre Botvinnik și Smislov și la cele două dintre Botvinnik și Tal, el nu a pierdut (ca spectator, evident!) nici o partidă, sosind în sală înaintea tuturor corespondenților de presă.

Întrebat despre motivele victoriei sale asupra lui Botvinnik, Petrosian a analizat cu subtilitate caracteristicile jocului fostului campion mondial, scoțînd în evidență atît calitățile cît și slăbiciunile adversarului său. După părerea lui, este profund greșită impresia pe care și-au făcut-o unii că Botvinnik nu ar excela în materie de combinații. Încercările de a-l dezorienta pe Botvinnik prin combinații savante, de a-l ului prin sacrificii surprinzătoare nu au dat nici un rezultat. În schimb, a fost supraapreciată măiestria lui în finalele de partidă: experiența a dovedit că Botvinnik este vulnerabil și în această etapă.

Rona și soțul ei.

Orice încercare a adversarilor acestuia de a-și lua revanșa pentru o partidă pierdută printr-o agresivitate sporită s-a soldat printr-un eșec. Morala: fiecare partidă trebuie jucată ca și cum ar fi prima din meci.

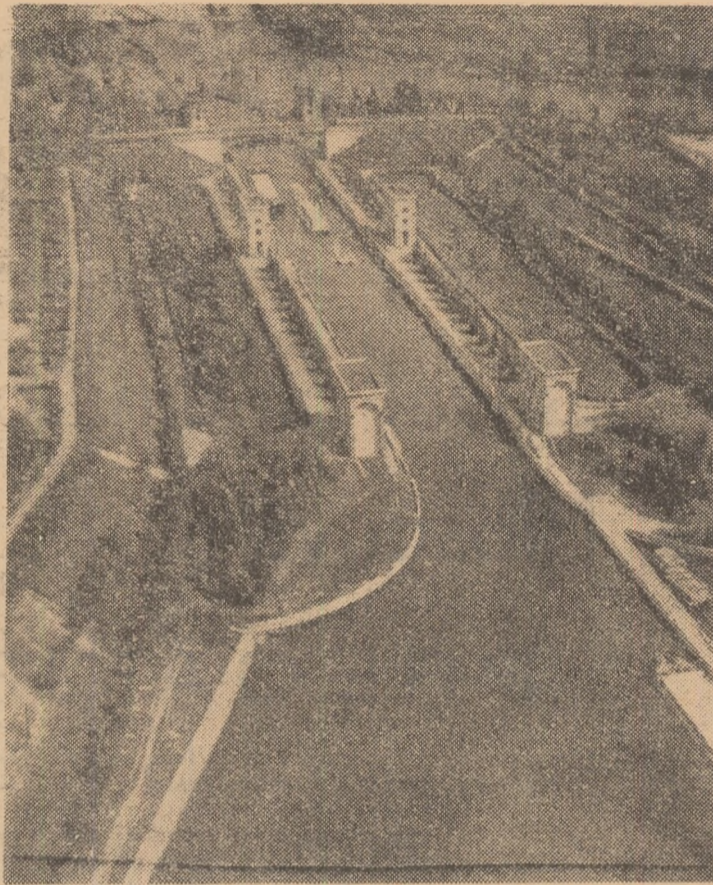
Bineînțeles, Petrosian consideră că vîrsta lui Botvinnik a avut un rol important în înfrîngerea lui. Era de prevăzut o luptă de lungă durată, dar nimeni nu și-ar fi închipuit că douăsprezece partide se vor termina prin remiză, după un mare efort al ambilor adversari. Aceasta a contribuit la epuizarea lui Botvinnik.

Întreaga familie Petrosian suferă de „viciul” șahului. Soția lui, Rona, ajunsese încă acum zece ani șahistă de categoria a treia. De atunci începe, progresele nu par a fi prea mari, judecînd după o fotografie care o înfățișează susținînd o partidă, în vreme ce Tigran, alături de ea, se apucă cu miinile de cap! Cei doi fii ai lor, Mișa și Vartan, sînt de asemenea mari amatori de șah și așa cum e și firesc, supporterii înfocați ai tatălui lor. Din anturajul lui Petrosian, numai ei doi nu s-au îndoit de victoria sa, nici măcar atunci cînd conducea Botvinnik.

Spre deosebire de Mișa și Vartan, unul din antrenorii lui Petrosian, maestrul internațional Alexei Suetin, a trecut prin mari emoții în ajunul meciului. De două ori la rînd, el l-a învins pe Tigran în partidele-fulger susținute cu dînsul. Abia cînd s-a convins că elevul său este „acordat pe o altă lungime de undă”, cea a partidelor de durată, s-a mai liniștit puțin.

Coroana de lauri a proaspătului campion mondial nu va rămîne pentru multă vreme în posesia lui. Nu e vorba de un pronostic sumbru pentru viitorul meci pe care-l va susține cu următorul pretendent la titlu, ci de ceva mult mai inofensiv: coroana lui Petrosian va pleca la Erevan, unde va constitui cel mai prețios trofeu al clubului șahistilor din capitala Armeniei sovietice.

Ion Nicolau

Ecluză pe canalul Moskva.

**Dacă vrei să fii
sănătos și puternic**

Gimnastică cu scaunul

Candidatul în științe medicale N. Tambian din Moscova recomandă următorul complex de exerciții cu scaunul, care au o influență benefică asupra sistemului nervos, organelor interne, inimii și plămînilor. Aceste exerciții sînt accesibile și oamenilor mai în vîrstă, le ameliorează starea sănătății și fac să le crească capacitatea de muncă.

1. Rezemați-vă cu mina stîngă de scaun, cealaltă puneți-o pe spătar. Treceți piciorul drept peste scaun și îndată, fără să dezlipiți miinile aduceți-l la loc. La fel cu stîngul. Repetați de două-patru ori cu fiecare picior, respirînd normal.

2. Puneți genunchiul drept pe scaun, mina dreaptă pe spătar, iar cea stîngă în sold. Cu o mișcare energică ridicați în față piciorul stîng, bine întins. Schimbați poziția și faceți același lucru cu piciorul drept.

3. Aplecați în față rezemați-vă cu miinile de scaun și ridicați alternativ cîte un picior în spate, cît mai sus posibil, înălțîndu-vă în vîrfurile piciorului cu care vă rezemați de podea.

4. Picioarele depărtate, miinile pe spătarul scaunului. Aplecați-vă în față peste spătarul scaunului — inspirație; re-

veniți în poziția inițială — expirație; ridicîndu-vă pe vîrfuri, lăsați-vă ușor pe spate ducînd înapoi capul și umerii.

5. Așezați-vă pe scaun cu spatele rezemat de spătar și picioarele îndoite. Inspirație. Ridicați miinile în sus și cu torsul încordat lăsați-vă pe spate peste spătar, rămînd așezați. Expirație. Destînzîndu-vă reveniți la poziția inițială.

6. Așezați-vă pe scaun cu picioarele depărtate, întinse, miinile în sold. Atingeți cu o mină glezna piciorului, ducînd-o pe cealaltă sus la spate.

7. Liptiți scaunul de perete cu spătarul în afară și, stînd la oarecare distanță de el, apucați spătarul cu brațele perfect întinse. Îndoindu-le, lăsați-vă încet în jos pînă atingeți spătarul scaunului cu pieptul. Reveniți la poziția inițială.

Executați exercițiile corect, mîrînd treptat durata lor.

La ce ar putea fi buni îndrăgostiții

Umorescă de Vita Jilinskaite

Era în puterea nopții. Eram cuîndată într-un somn adînc și ca de obicei fără vise. Deodată ceva loșni lîngă fereastra mea și pe iundatul cerului înstelat se ivi un cap de bărbat. Întimplarea nu m-ar fi surprins chiar așa de tare dacă aș fi locuit la parter sau, în cel mai rău caz, la etajul întii. Dar camera mea era cocoșată tocmai la etajul cincii!

Nu puteam crede că visez fiindcă, repet, eu nu visez niciodată. De altfel, după cap urmă numai decît gîtul, împodobit cu un papion subțire ca un șnur, așa cum cere ultima modă. Să fie o vedenie? — m-am întrebat eu mai mult moartă decît vie. Dar în clipa aceea vedenia dădu glas.

— Marite! — șopti ea cu o voce strănutată. Marite, ești aici? Sînt eu, Antanas!

— Nu-i nici o Marite aici! — am răspuns tăios, prinzînd curaj, după care m-am simțit obligată să strig, cu două tonuri mai jos: — Hei, milișia!...

Vedenia amuși. Am aprins veioza și am văzut în fața mea un tinăr șalen de vre-o 20 de ani, care alina pe pervazul ferestrei.

— Iertați-mă, se fisticî tinărul, bălăbănuindu-și picioarele în aer. — Am crezut... Dar se vede că m-am înșelat...

— Cum ai ajuns aici? — l-am luat la zor, severă ca un procuror.

— Foarte simplu — îmi explică el plin de bunăvoință. De pe perete pe pervazul unei ferestre, apoi iar pe perete și tot așa...

— Atunci întoarce-te pe unde ai venit!

— Cu plăcere! — se grăbi băiatul să-mi accepte sugestia și dispăru îndată. În aceeași clipă mă străfulgeră un gînd.

— Stai! am strigat eu în întuneric. Dacă tot ai venit pînă aici, pune burlanul la locul lui. La coborîre nu mai folosi sistemul perete-pervaz, ci burlanul. Administratorul se chinuie de un an fără nici un rezultat.

După cinci minute burlanul era la locul lui și tinărul, cu mișcări feline de pisică, alunecă în jos ca pe un tobogan. De necrezut?

La început m-am mirat și eu. Dar după aceea am înțeles că n-am de ce să mă mir. Căci vizitatorul meu nocturn nu era pur și simplu un băiat, ci un băiat îndrăgostit. Iar îndrăgostiții, după cum se știe, sînt în stare să se cașere nu numai pe acoperișurile caselor, ci chiar pe acoperișul lumii. Se cunosc și astfel de cazuri.

Ajunși aici am găsiț simburile rațional al întimplării: îndrăgostiții trebuie să aducă loloase societății.

Să zicem că vrem să vîruiim și să vopsim lațada unui bloc mare, cu multe etaje. Pentru asta trebuie să montăm schele, să construim scări, să atrînm scripești. Așa se obișnuiește. Ei bine, toate aceste angarale ar putea fi perfect înlocuite cu o scară de trînghie și cinci îndrăgostiți. Dași-le bidnele și var și în cinci minute teaba va fi făcută. Economic, rapid, cu-

Care e viitorul tramvaiului

Cînd a apărut tramvaiul? Sîntem atît de obișnuși cu el încît ni se pare că există dintotdeauna, ca e de o vîrstă cu strazile, cu casele — cu tot ce se numără printre componentele peisajului urban. Dar cîndva — și nu foarte de mult, e mai puțin de un secol de atunci — tramvaiul era o raritate, o noutate care strîngea în jurul ei zeci și sute de curioși.

Asta în ce privește trecutul.

Dar viitorul? Ce-i rezervă anii următori? Va deveni tramvaiul o recuzită cinematografică? Il vor înlocui cu totul metroul, troleibuzele, autobuzele? Pentru cei care și-au pus vreedată această întrebare publicăm articolul de mai jos.

Au fost destul sceptici care au prorocit moartea tramvaiului, dar el continuă să trăiască și să lucreze pentru oameni, plin de putere și tinerețe. Și va mai trăi încă multă vreme. Îmi ilustrez afirmația cu următorul exemplu. Printre trenurile pe care le proiectăm este unul — un fel de tramvai al viitorului —, care are o lungime de 27 de metri. În el vor încăpea tot atîția pasageri cît în cinci autobuze. Viteza de circulație va fi de 90 kilometri pe oră.

Înainte se socotea că tramvaiul este un mijloc de transport terestru. Azi sfera noțiunii s-a lărgit mult. În străinătate se proiectează tramvaie subpămîntene. În anumite orașe, la Zürich de exemplu, unde n-au existat niciodată tramvaie, se introduce tramvaiul subteran, mult mai ieftin decît metroul. În U.R.S.S. astfel de tramvaie vor fi foarte adecuate pentru raioanele cu circulație intensă. Pe anumite porțiuni el va coborî sub pămînt, pentru ca să iasă iarăși la suprafață acolo unde aglomerația, sau mai corect lipsa de aglomerație îi va permite.

În ce privește pe sceptici... Pentru ei vreau să povestesc următoarea întimplare.

Lucrurile s-au petrecut într-o mare metropolă americană, Chicago. Considerînd că tramvaiul este un atribut al secolului trecut, care strică peisajul modern, municipalitatea a hotărît să-l desființeze. Tramvaiul urma să fie înlocuit cu sute de autobuze și automobile. Ziarele consacrau coloane întregi izgonirii tramvaiului. Din depouri vagoanelor mergeau direct la uzinele metalurgice spre topire. Armata vatmanilor și taxatorilor rămăsese fără lucru.

Dar s-a întimplat ceva neprevăzut, ceva la care „părinții orașului” nici nu s-ar fi putut gîndi. Mulțimea a invadat trotuarele întrebîndu-se nedumerită: de ce n-avem la dispoziție mijloace de transport? Șoferii de autobuze au început să creadă că populația orașului s-a dublat — atît de mare devenise numărul pasagerilor. Autobuzele goneau ca vîntul dar tot nu puteau salva situația. După lucru, lîngă întreprinderile mari se formau cozi nesfîrșite de muncitori. Și tramvaiul a fost repus în drepturi.

Cea mai importantă calitate a tramvaiului, care-l face superior față de toate mijloacele de locomoție terestre urbane, este marea lui capacitate de cuprîndere. „Bătrînul” poate transporta foarte mulți pasageri. De aceea în locurile unde aglomerația crește în anumite ore (cum ar fi de exemplu fabricile și uzinele), tramvaiul e de neînlocuit. El mai prezintă și avantajul că pot fi remorcate mai multe vagoane. Iar marea rezistență a vagoanelor sale este de-a dreptul uimitoare. Dacă termenul maxim de funcționare al autobuzelor e de opt ani, la tramvai, cu uzură morală cu tot, termenul se urcă la 25—30 de ani!

În momentul de față la Moscova tramvaiele transportă 25 la sută din numărul total al pasagerilor. Către anul 1970, cînd liniile de metro vor străbate practic tot orașul, de serviciile tramvaiului se vor folosi 16 la sută din moscoviți. Ceea ce e foarte mult.

În sfîrșit, cîteva cuvinte despre problemele tramvaiului. În anul 1970 materialul rulant va crește cu 50 la sută. Și asta în condițiile înlocuirii totale a vechilor vagoane, care mai sînt încă folosite! Se proiectează noi tipuri de tramvaie necesare atît așezărilor care abia își inscriu numele pe harta țării, cît și vechilor orașe.

I. Molodih

ral! Firește, pentru mai mult entuziasm, trebuie instalate pe acoperișurile lor Marite. Ceea ce, s-o recunoaștem, este mult mai simplu decît montarea schelelor!

Să luăm o altă categorie de îndrăgostiți: cei care se plimbă. Știm cu toții din proprie experiență cît timp prăpădesc îndrăgostiții cu fișiala fără rost încoace și încolo. N-ar fi mai rațional să li se propună să îndeplinească, în acest răstimp, slujba de factor poștal? Dacă nu mereu, măcar de sîrbători, cînd felițările curg gîrlă. Tot le e indiferent pe unde se plimbă.

Se mai știe că îndrăgostiților le place să stea noaptea sub clar de lună. Să stea sănătoși dar cu folos pentru societate. Eu aș propune ca în perioada de primăvară și vară să fie reduse din scheme posturile de paznici de noapte și locul acestora să-l ia îndrăgostiții. Pentru noi va fi folositor, pentru ei plăcut. Măcar vor ști precis că nu-i deranjează nimeni.

Nu știu ce simțiți dumneavoastră, dar mie mi se rupe inima cînd văd cum se risipește în vînt uriașă energie creată de oitaturile și suspinele îndrăgostiților. Dacă le-am concentra pe toate am obține un baraj formidabil cu care am putea stăvili drumul ciclonilor și al maselor de aer rece. În felul acesta îndrăgostiții ar determina starea timpului pe pămînt. Și, putem fi convinși, timpul ar fi atunci minunat!

În romînește de Iulia Scutaru

Poșta redacției

I.I. GEORGESCU — București : Ne pare rău, dar poeziile dv. nu sînt publicabile.

V. COSTIN — Arad : Lui Innokenti Smoktunovski adresați-i scrisoarea la studioul (Kinostudia) „Lenfilm” din Leningrad. 2) Oleg Strijenov interpretează actualmente rolul lui Andrei Bolkonski din „Război și pace”. Scrieți-i la studioul „Mosfilm”. 3) O studentă la Institutul Unional de cinematografie din Moscova (Vsesoiuznii gosudarstvennii institut kinematografii) este Inna Gulaia, protagonista filmului „Cînd copacii erau mari”.

ROLAND SCHILLING — Hunedoara : Vă putem transmite adresa unei tinere estoniene : Laana Lembit, gorod Piarnu, ulița Kalevi 47-16, E.S.S.R. Rugați-o să vă pună în legătură cu un profesor de istorie din orașul ei.

Ing. VALERIU MUNTEANU — Timișoara : Scrieți comitetului de Comsomol al direcției regionale feroviare Rostov pe Don.

IULIAN PETRE — Roșiori de Vede : I-ați putea scrie direct lui Mihail Șolohov în stanița Veșenskaia (Rostovskaia oblast).

BUCUR IACOB — Turda : Este vorba despre articolul „Vom fi tratați de roboți medici” apărut în nr. 10/1963 al revistei noastre.

COSTEL DUMITRU — Orșova : Rolul lui Volodea Dubinin a fost interpretat de elevul Sașa Kornev, fiul unui șofer din Moscova. Pentru adresă, scrieți studioului „Belarusfilm” din Minsk, unde a fost turnat filmul (regizor Lev Golub). Și acum, adresele unor elevi sovietici (din cl. VII-a) : Liuda Kuris, Donețk 31, ulița Tavriceskaia nr. 22/1, Galia Mironova, Kirghizskaia S.S.R., gorod Frunze-49, ulița Novaia 215 ; Raisa Șumakova, gorod Kursk, Ofiterski pereulok, dom nr. 46.

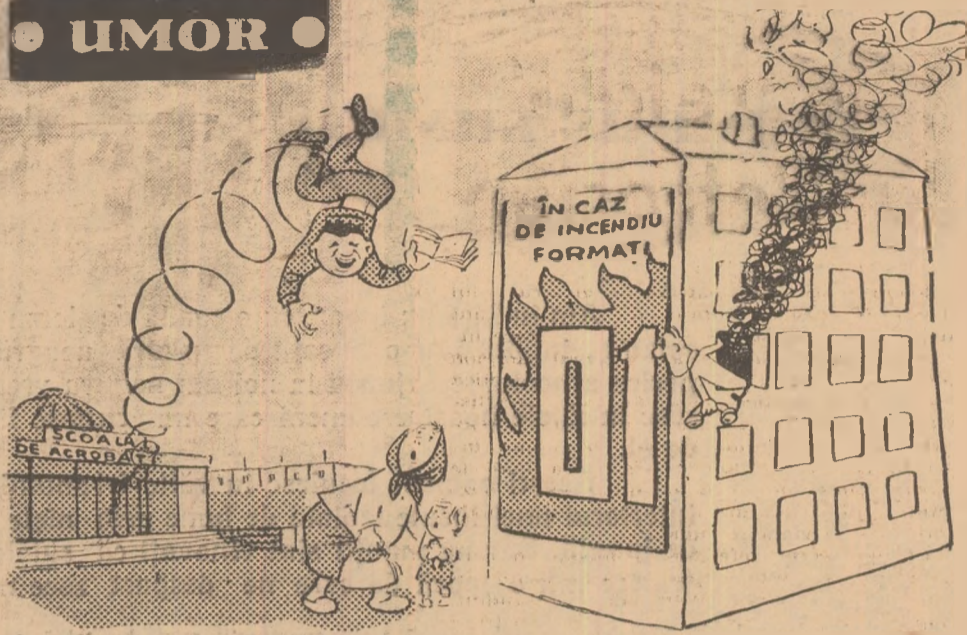
E.G. — București : Ne-au bucurat aprecierile și sugestiile dv. Galiei Polskih scrieți-i la Institutul unional de cinematografie din Moscova unde este studentă (Vsesoiuznii gosudarstvennii institut kinematografii).

BARBU CORNOIU — Cluj : Vă facem cunoscută adresa unui cinefil sovietic, student la Universitatea din Moscova : Valentin Tumanșvili, Moskva, D-298, 6-aia ulița Oktiabrskovo polia dom 16, korpus 2, kv. 82.

RUXANDRA IAMANDACHE — București : Regretăm, dar nu putem folosi materialul trimis de dv. Pe tema respectivă au mai apărut articole în revista noastră.

TITUS DIACONESCU — București : Pentru problema dv., redacția nu vă poate fi de folos. Vă sfătuim să vă adresați Ministerului Sănătății și Prevederilor Sociale.

UMOR

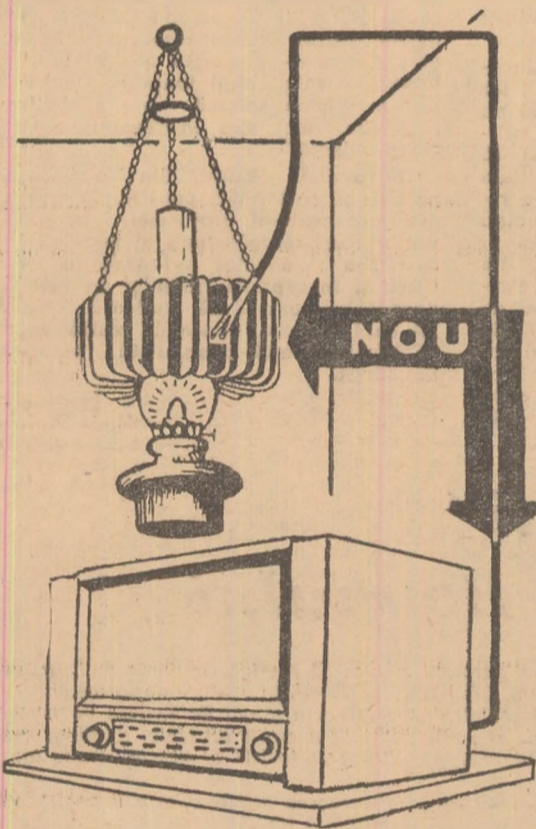
— Ura! Am luat examenul!
Desen de V. Voevodin

Fără cuvinte
Desen de S. Alexandrov

— Tat nu ne lasă nevastica la vinătoare...
Desen de G. și V. Karavaev

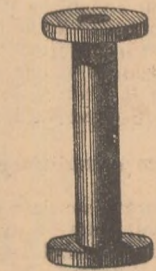
Posesori de radio la baterie folosiți Lampa termo-electrogeneratoare

Produce curent electric pentru alimentarea unui aparat radio, înlocuind bateriile, asigurînd și iluminarea încăperii. Funcționează prin consumul unei cantități reduse de petrol lampant (70—80 grame pe oră).

De vînzare la magazinele cooperativelor de consum la prețul de 375 lei bucata (inclusiv piesele de rezervă).

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

livrează :

- Bachelită pentru uz general în diverse culori
- Bachelită pentru uz electrotehnic
- Bachelită pentru uz electrotehnic în execuție tropicalizată
- Bachelită textilă
- Rezoli diverse tipuri, lac de bachelită
- Novolac solid, semifluid și alcoolic
- Aminoplast diverse culori
- Celuloid, plăci de diferite grosimi și culori
- Celuloid sîdefat
- Celuloid marmorat
- Celuloid placat
- Cornoplast pentru nasturi, imitație corn

Execută : piese industriale în toate tipurile de bachelită și aminoplast, pentru înlocuirea metalelor feroase și neferoase precum și a lemnului.

Pentru producția de serie executăm proiectarea și sculele necesare presării pieselor comandate.

Iată cum arată biletul Sportexpres — trimestrul II!
Dacă nu vi l-ați procurat încă este bine s-o faceți cit mai curînd.

Altfel riscați să nu luați parte la tragerea celor 70.368 premii în valoare totală de 4.500.000 lei.

Printre premiile acordate la tragerea Sportexpres din 23 iunie întîlnim :

3 AUTOTURISME „Moskvici”, motociclete, scutere, motoare, televizoare, magnetofone, aragazuri, 30 excursii în U.R.S.S., etc., etc.

STOFE de CALITATE

I.I.S. LIBERTATEA

BOGAT ȘI VARIAT SORTIMENT DE DESENE ȘI CULORI

SIBIU

Am în față un topor cu o coadă de lemn dintr-o esență tare, cioplită grosolan și înfiptă într-o bucată de piatră neagră, migălos șlefuită. Nu este o descoperire arheologică ajunsă la noi din negura vremurilor, ci o unealtă pe care o folosesc în zilele noastre oameni care nu cunosc fierul sau, în orice caz, nu dispun de el.

Acești oameni locuiesc în văile Irianului, numit în Occident Noua Guinee, în interiorul unei insule izolate de lume prin niște lanțuri muntoase înalte, acoperite de junglă. Dar nu munții sînt vinovați că sutele de mii de locuitori ai insulei trăiesc într-o epocă de care ne despart zece mii de ani...

Am vizitat Irianul de vest cu prilejul ceremoniei unificării acestui teritoriu cu Republica Indonezia. La 1 mai, în piața centrală a orașului Kotabaru, capitala Irianului de vest, a fost coborît drapelul O.N.U., care a administrat temporar teritoriul după plecarea olandezilor. La 4 mai, la Kotabaru a sosit cu un crucișător președintele Sukarno, cu o suită numeroasă. Orașelul care se întinde pe versantele colinelor ce inconjoară golful trăia zile pline de însuflețire. Pentru Irianul de vest a început o eră nouă.

Olanda a stăpînit Irianul de vest aproape un secol și jumătate. Chiar în fostele Indii olandeze acest teritoriu era socotit o periferie. Colonialiștii obțineau beneficii incomparabil mai mari (și cu cheltuieli mai mici) din alte regiuni mai dezvoltate ale Indoneziei. Dar în Irian erau deportați deținuții. În 1933, cînd lângă țărnițele Sumatrei a fost înăbușită răscoala izbucnită pe crucișătorul olandez „Provincia a șaptea”, marinarii n-au fost împușcați. Ei au fost aduși împreună cu familiile lor în Irianul de vest și colonizați într-un sat mic din sălbatica regiune de pe cursul superior al râului Digul. Nici nu erau măcar păziți: fuca ar fi însemnat pentru ei moarte sigură din pricina foamei, a bolilor sau a săgeților triburilor războinice.

Pe țărmul insulei se află cîteva orașe mici cu vile moderne, care au fost locuite de funcționari coloniali și businessmen olandezi. Pe țărm trăiesc oameni care au oarecare idee despre civilizație. Dar e de ajuns să te depărtezi de aceste orașele cu vreo zece kilometri, pentru a întîlni oameni al căror mod de viață corespunde în întregime descrierilor făcute în secolul trecut de exploratorul rus Mikluho-Maklai, care a locuit cîteva ani pe țărmul sudic al Irianului. După ce pătrunzi în regiunile din interiorul insulei poți aprecia la justa valoare vorbăria colonialiștilor despre „progresul și prosperitatea” cu care au binecuvîntat popoarele aflate sub stăpînirea lor.

Am avut prilejul să vizitez valea râului Balim din adîncul insulei. Acum cîteva ani, o revistă americană o numea „o vale uitată de Dumnezeu”. Autoritățile olandeze îngăduiau accesul acolo numai misiionarilor sau unor persoane alese cu grijă. Acum nu mai există olandezi, totuși e foarte greu să pătrunzi în aceste rezervații. Misiuni catolice, protestante, evanghelice etc., care în Irianul de vest s-au înmulțit ca ciupercile, nu au primit cu plăcere intenția noastră de a vizita aceste regiuni.

Cu toate acestea am căpătat permisiunea și micul nostru avion cu patru locuiri a pornit-o spre sud-vest. Am aterizat pe un teren accidentat și acoperit cu iarbă,

lîngă niște construcții mici din tablă ondulată. După arșița umedă din Kotabaru, ne-a întîmpinat o boare de aer curat. Valea se află sus deasupra nivelului mării. Pe o potecă îngustă am pornit spre cea mai apropiată așezare, aflată la aproximativ doi kilometri. Era o vreme ca în împrejurimile Moscovei într-o zi frumoasă de vară. Și brusc, ca într-un cadru de film, ne-a apărut în fața ochilor un grup de oameni aproape goi, cu pielea de culoarea ciocolatei și cu părul creț. Bărbații purtau pe cap un simulacru de pălării împletite, avînd cîteva pene înfipte în ele. La gît aveau coliere de scoici iar în mîini arcuri și săgeți din lemn. Femeile duceau în spate o plasă lungă, în care unele își țineau copiii, iar altele tot felul de boafe. Bărbații au primit cu plăcere țigările oferite de noi și ne-au zîmbit binevoitor, iar femeile, care stăteau la o parte și-și acopereau fața cu mîinile, ne aruncau priviri curioase.

Sătulețul se află pe țărmul râului Balim, un rîu lat și cu un mare debit de apă. Din cauza acoperișurilor învelite cu un strat gros de iarbă, căsuțele circulare seamănă cu niște căpițe de fin. Casele nu au ferestre. În colibele circulare locuiesc bărbații și adolescenții, iar în cele lungi și dreptunghiulare — femeile și copiii. Pe podea sînt împrăștiate paie. Desigur, înăuntru nu există nici un fel de mobilă. În mijlocul colibelor, într-o groapă mică, arde tot timpul focul. Pe terenul bătătorit dintre case nu vezi urmă de arbuști sau de iarbă. Imprejurul îngrăditurilor de nuiele porci negri scurmă pămîntul. Cînd am ajuns acolo sătulețul parea pustiu. Unii locuitori lucrau la cîmp, iar alții se ascunseseră în case.

Nimeni nu știe exact cîți locuitori au regiunile din interiorul Irianului de vest. Acolo sînt numeroase ținuturi în care pînă acum n-a pătruns picior de om venit din afară. Se consideră că mai bine de o treime din cei 700.000 de locuitori ai Irianului de vest trăiesc în regiunile muntoase centrale. În valea Balim locuiesc aproximativ 60.000 de oameni, care fac parte din patru naționalități de bază și vorbesc limbi ce se deosebesc mult una de alta. Cea mai dezvoltată naționalitate sau, mai exact, trib este cel numit dani. Băstinașii n-au depășit încă orînduirea gentilică. Între triburi au loc permanent ciocniri și războaie și se înregistrează și cazuri de canibalism.

Viața acestor oameni nu e de fel ușoară. Izolați de restul lumii, lipsiți și de cele mai elementare binefaceri ale civilizației, au fost condamnați de colonialiști la o viață primitivă. Toporul și cuțitul de pia-

tră sînt singurele lor unelte. Focul îl obțin prin frecare. Roata — simpla roată — nu le este încă cunoscută. Banii sînt înlocuiți de niște scoici marine, care nu se știe pe ce cale ajung aici. Principala bogăție după care se apreciază situația unui membru al obștei îl constituie porcii. De obicei, un locuitor are trei-patru porci, iar cei mai bogați — aproximativ zece. Pe suprafețe mici de pămînt se cultivă cartofi dulci. Mai întîi bărbații sapă pămîntul cu niște țărui, după care femeile însămîntează cartofii și efectuează toate celelalte munci. În afară de porci, nu au pe lîngă casă nici un fel de animale domestice. Fauna Irianului este în general săracă.

Dar și aici oamenii continuă să fie oameni. Colonialiștii i-au lipsit de tot în afară de demnitatea umană. Le sînt accesibile toate emoțiile omenești, își au credințele și morala lor, își istorisesc povești și legende. Sînt binevoitori și nu-ți face rău dacă ești bine intenționat.

De obicei, fiecare trib are doi conducători. Unul se ocupă de treburile obștei, iar celălalt de problemele militare. Dar ei nu hotărăsc nimic singuri. Conducătorul militar nu-și poate sili pe membrii tribului să atace împotriva voinței lor, o localitate dușmană vecină... După cum tot obștea rezolvă problema sărbătorilor generale, cînd taie porcii și consumă carne pe săturate.

Obiceiurile și religia locuitorilor din Irianul de vest sînt foarte originale. Pentru ei lumea este populată de tot felul de spirite care întrușchipează felurite forțe ale naturii. De obicei spiritele sînt rele, deoarece aici natura nu e prea generoasă cu oamenii. Ca să se imbuneze, li se aduc jertfe; singele de porc este închinat spi-

ritelor iar carnea, „oa să nu se piardă”, o mîncă oamenii. Legăturile de rudenie sînt la mare cinste: cel căruia îi moare o rudă își taie un deget de la mîna stîngă. Am văzut o bătrînă fără patru degete. Pînă în ultima clipă, colonialiștii olandezi au realizat beneficii de pe urma exploatarei Irianului de vest, dar n-au făcut nimic ca să smulgă din starea de inapoiere și ignoranță populația de pe acest teritoriu.

În ultimii ani, în regiunile centrale din Irianul de vest, a venit un mare număr de misionari din Occident. Dispuneau de escadrile de aviație, de un serviciu meteorologic bine pus la punct și de puternice posturi de radio-emisie. Dar n-au avut și nu au intenția de a smulge oamenii din mizeria și primitivismul în care se află. Acum cîteva ani, în regiunea lacului Enarotali, a avut loc chiar o răscoală împotriva misionarilor, dar detașamentele de soldați trimise de olandezi au zdrobit repede împotriviștii: au fost uciși 200 de oameni și rase de pe fața pămîntului zece de sate. După cum se vede, „mila” creștină nu i-a împiedicat să facă acest lucru.

Colonialiștii olandezi au lăsat o groa moștenire Republicii Indonezia. În Irianul de vest sînt foarte multe lucruri de făcut. La Kotabaru, am avut prilejul să discut cu E. I. Bonne, guvernatorul acestei noi provincii indoneziane și originar chiar din Irianul de vest, care mi-a vorbit cu înflăcărare despre necesitatea de a se pune capăt stării de inapoiere. „Avem cobalt, nichel, petrol, uriașe rezerve de lemn de esențe rare — mi-a spus guvernatorul. Va trebui să valorificăm toate aceste bogății. Dar principala sarcină este alfabetizarea populației, mai ales în regiunile centrale ale provinciei”.

Într-o piață centrală din Kotabaru este pe cale să se termine construcția unei clădiri a consiliului provinciei. În consiliu vor fi aleși reprezentanți ai populației locale. S-a și anunțat înființarea unei universități în capitala Irianului de vest. Sînt doar primii pași după unificarea teritoriului cu Indonezia. Epoca de piatră pe care au păstrat-o aici colonialiștii se apropie de sfîrșit.

I. Popov

„Corpul păcii” în varianta Bonnului

Neocolonialii vest-germani nu vor să rămînă cu nimic mai pejos de concurenții lor americani. Cînd Washingtonul, în căutare de forme și metode noi de înrobire a țărilor slab dezvoltate din punct de vedere economic, a înființat faimosul „Corp al păcii”, Bonnul a ciulit urechile, dîndu-și seama că sub paravanul dezinteresat și absolut „altruist” al acestei organizații se pot face atrocități mari.

Așa că R.F.G. a hotărît imediat crearea unui „Corp al păcii” vest-german. Această misiune a fost incredințată Ministerului pentru problemele colaborării economice. Pentru a camufla cît de cît caracterul de stat al acestei acțiuni, a fost atrasă în munca organizatorică o asociație particulară cu un nume foarte confuz: „Institutul de studiu și ajutorare al țărilor de peste mare”.

„Corpul păcii” vest-german se va numi „Serviciul german de dezvoltare”. Și cu asta se încheie deosebirile care există între această organizație și prototipul ei american.

Ca și confratele lui de peste ocean, „Serviciul german de dezvoltare” subliniază cu orice prilej caracterul „pur umanitar” al viitoare sale activități. Gerhard Fritz, vicepreședinte al comisiei Bundeslagului pentru problemele relațiilor cu țările slab dezvoltate și unul din inițiatorii „Serviciului german de dezvoltare”, caracterizează în felul următor componența organizației și caracterul activității ei: „Va fi un detașament de idealști voluntari, care știu cum să mînuiască tirăcopul și lopata și cum să înțese un prunc, care cunosc cîteva dialecte ale populației locale și ar putea fi învățători”.

Afirmația referitoare la înfășurarea unui prunc a avut evident scopul de a-i înduioșa pe micii burghezi vest-germani, de a-i determina să-și deslăcă băierile punții și a preîntîmpina proteste prea vehemente. Căci pentru finanșarea activității „Serviciului german de dezvoltare” vor trebui alocate anual milioane de mărci din bugetul statului.

O dovadă că membrilor „Serviciului german de dezvoltare” nu li se cere de fel să știe a îngrijii pruncii o constituie caracterul activității preliminare de pregătire a acestora. Organizatorii „Serviciului german de dezvoltare” intenționează să obțină adoptarea unei legi speciale care să echivaleze participarea la activitatea acestei organizații cu serviciul militar.

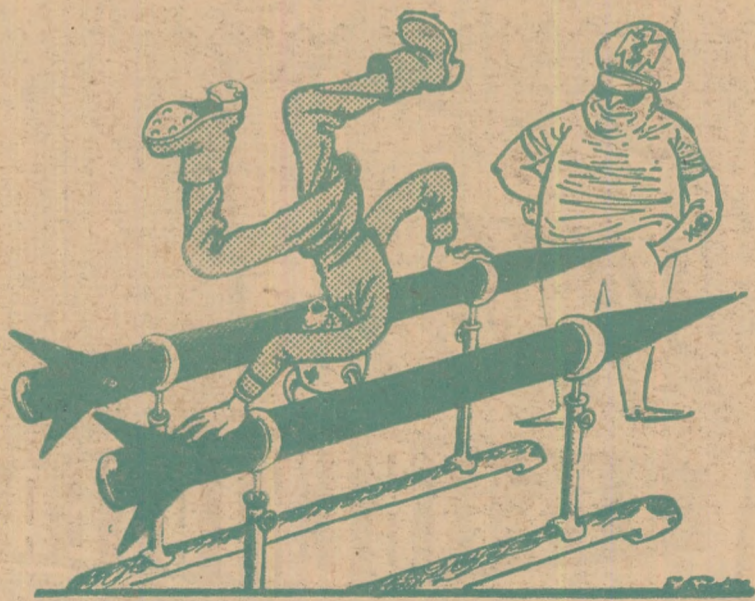
Deocamdată „Serviciul german de dezvoltare” nu constituie un concurent foarte serios al „Corpului păcii” american. În momentul de față „Corpul păcii” numără aproximativ zece mii de membri pentru întreținerea cărora guvernul S.U.A. alocă anual circa 65 de milioane de dolari. Conform planurilor Bonnului, „Serviciul german de dezvoltare” va fi alcătuit, la început, din numai 500 de persoane, pentru întreținerea cărora se vor alocă 5,6 milioane de mărci pe an.

Dar acesta-i doar începutul. Pe viitor, după cum a subliniat Gerhard Fritz, alocațiile vor crește fără înnoiață.

Principiul fel al „Serviciului german de dezvoltare” este de a contribui pe toate căile la realizarea planurilor cercurilor guvernante de la Bonn în legătură cu țările slab dezvoltate economic, și în primul rînd cu cele din Africa. Aceste planuri urmăresc o subordonare cît mai desăvîrșită a acestor țări influenței economice și politice a Germaniei occidentale.

E. Pralnikov

IN SALA DE ANTRENAMENT A N.A.T.O.

Exerciții la rachete paralele

Desen de Gr. Oganov